

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: مهندسی معماری

گرایش: آموزشی و فرهنگی

گروه: هنر

کمیته: معماری

نسخه بازنگری شده ۱۳۹۲/۶/۳۱

مصوبه جلسه شماره ۳۶۵ مورخ ۱۳۷۷/۸/۲۴ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان برنامه: کارشناسی ارشد رشته: مهندسی گرایش آموزشی و فرهنگی

- ۱- با استناد به آیین نامه و گذاری اختیارات برنامه ریزی درسی ۱۳۷۹، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری گرایش آموزشی و فرهنگی در جلسه ۱۳۹۲/۶/۳۱ کمیته معماری مورد تأیید قرار گرفت.
- ۲- برنامه درسی بازنگری شده فوق در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۳۱ جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری مصوب جلسه شماره ۲۶۵ مورخ ۱۳۷۷/۸/۲۴ شورای عالی برنامه ریزی می شود.
- ۳- برنامه درسی مذکور از تاریخ ۱۳۹۲/۶/۳۱ برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند برای اجرا ابلاغ می شود.
- ۴- برنامه درسی مذکور برای دانشجویانی که بعد از تاریخ ۱۳۹۲/۶/۳۱، در دانشگاهها پذیرفته می شوند لازم الاجرا است.
- ۵- این برنامه درسی از ۱۳۹۲/۶/۳۱ به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن قابل بازنگری است.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

بسمه تعالی

سرفصل و منابع دروس

کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مهندسی معماری

گرایش آموزشی و فرهنگی

تابستان ۱۳۹۲

«اگر دانشگاه یک کشور اصلاح شود، آن کشور اصلاح می شود».
امام خمینی (ره)

«ما اصرار داریم که معماری ما مضمون داشته باشد، چون معماری
محسوس ترین نماد زندگی است».
مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول: چهارچوب و فرایند پژوهش

- ۱-۱- معرفی کلی و اولیه (چشم انداز آغازین دوره آموزشی).....
- ۲-۱- طرح انتظارات و سنوالات اصلی از آموزش دوره.....
- ۳-۱- نیازهای اساسی آموزشی - حرفه ای مرتبط با دوره.....
- ۴-۱- مشکلات و نارسایی های موجود در نظام آموزشی.....
- ۵-۱- جایگاه دوره در نظام آموزشی دانشکده معماری.....
- ۶-۱- جایگاه دوره در نظام اجرایی کشور.....
- ۷-۱- بررسی استاد فرادست در ارتباط با دوره.....
- ۱-۷-۱- چشم انداز علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی.....
- ۲-۷-۱- نقشه جامع علمی کشور.....
- ۳-۷-۱- سند تحول راهبردی علم و فناوری کشور.....
- ۴-۷-۱- کمیسیون تخصصی علوم انسانی، معارف اسلامی و هنر.....
- ۵-۷-۱- سند راهبردی دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران.....

فصل دوم: سرفصل دروس و برنامه درسی گرایش ساختمان های فرهنگی - آموزشی

- ۲-۱- گونه شناسی دروس بر اساس نوع اداره کلاس.....
- ۲-۲- گونه شناسی دروس بر اساس رابطه یا گرایش.....
- ۲-۳- جدول پیشنهادی ارائه دروس در هر ترم.....
- ۲-۴- ارزشیابی دروس.....
- ۲-۵- شرح دروس.....

تاریخچه گرایش‌های تخصصی

مطالعات ایجاد گرایش‌های تخصصی با توجه به توصیه برنامه دوره کارشناسی ارشد مهندسی معماری مصوب سیصد و شصت و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۷/۸/۲۴ که در آن به ارائه گرایش‌های تخصصی به شرح زیر تأکید شده است ، « شایسته است دانشکده‌های مجری به سمت گرایش‌های تخصصی جهت گیری نمایند تا از این رهگذر هم به ساخته شدن اعضاء هیأت علمی متخصص و فعالیت پژوهشی و مطالعاتی مستمر آنان دامن زده شود و هم کارآئنی تخصصی فارغ التحصیلان نسبت به دوره‌های عمومی بیشتر گردد » آغاز گردید. مطالعات فشرده کار گروه‌های تخصصی تا پایان سال ۱۳۸۱ به پایان رسید و در بهار ۱۳۸۲ سرفصل اجرایی دروس تدوین گردید و در نیمسال اول ۱۳۸۲ دانشجویان پذیرش شده بنا به علائق آنها به صورت داخلی در گرایش‌های تخصصی تقسیم شدند و اجرای آزمایشی گرایش آغاز گردید.

عدم مشاهده مشکل در اجرای گرایش در تاریخ ۱۳۸۲ / ۹ / ۸ در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تخصصی با سرفصل‌های مدون خود مصوب گردیدند و بعد از هشت نیمسال اجرای موفق که ارزیابی‌های مداوم صورت می‌گرفت، مستمر کمیته ارزیابی گروه معماری موفقیت آمیز بودن گرایش را تائید کرد. بعد از انجام اصلاحات در سرفصل دروس گرایش در تابستان ۱۳۸۶ ، بالاخره در سال ۱۳۸۷ به صورت رسمی از طریق سازمان سنجش آموزش کشور با نام گرایش‌های تخصصی دانشجو پذیرش شد و تاکنون گرایش تخصصی گروه آموزشی فرهنگی (۵۴ نفر) ، فارغ التحصیل با کیفیت داشته و بیشتر آنها موفق به اخذ دکترای تخصصی آموزشی و فرهنگی شده‌اند و همگی جذب بازار کار شده‌اند و جای خالی متخصصین ، نیازهای کاری کشور را پر کرده‌اند و از شاخص‌های با ارزش دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران می‌باشد و در نهایت در سال ۱۳۹۲ در سرفصل دروس گرایش بازنگری اساسی

گروه معماری

بعمل آمد.

مقدمه

جامعه و نیازهای آن همواره در حال تغییر است و ابعاد توسعه به تبعیت از این تغییرات سمت و سو می‌یابد. هدف آموزش، به عنوان یکی از ابزارها و شاخص‌های توسعه، تربیت متخصصان به منظور پاسخگویی به نیازهای گوناگون جامعه است؛ لذا نظام آموزشی و تربیت نیروهای متخصص نیز نمی‌تواند در طول زمان بدون تغییر بماند و نیازمند بازنگری مداوم و ایجاد تغییرات و تحولات سازنده است. یکی از زمینه‌های اصلی و موضوعات کاربردی در جوامع امروزی توجه به محیط انسان ساخت و پرداختن به ویژگی‌های کالبدی این محیط است که در تمامی اعصار و زمان‌ها بر وجوه گوناگون انسان و زندگی و تعاملات وی تاثیر گذار بوده است. اهمیت این عرصه و زمینه‌ها و شاخه‌های تخصصی آن، آموزش رشته‌های طراحی و برنامه‌ریزی محیط کالبدی و انسان ساخت را از اهمیت ویژه‌ای برخوردار نموده است.

در این میان آموزش عالی به عنوان مرحله‌ای از آموزش که تربیت نیروهای متخصص مورد نیاز بخش‌های مختلف کشور و جامعه را بر عهده دارد، به دلایل گوناگون از برآورده ساختن نیازهای جامعه در این عرصه ناتوان بوده و به موفقیت کامل و ایده‌آل دست نیافته است. نظام آموزشی موجود در رشته‌های معماری، شهرسازی و طراحی صنعتی نیز که از شاخه‌های آموزش عالی در زمینه برنامه‌ریزی و طراحی کالبدی بشمار می‌روند، در تربیت متخصصینی که در عرصه عمل و در طراحی و نظارت بر پروژه‌های مختلف مرتبط دارای توان و دانش کافی باشند، از توفیق چندانی برخوردار نبوده است. ریشه‌یابی این مشکل یکی از حوزه‌های اصلی آموزش عالی، یعنی بازنگری و اصلاح مداوم ساختار و محتوای دوره‌های آموزشی را در مرکز توجه قرار می‌دهد و بدین ترتیب اهداف دوره‌های آموزشی، محتوا و سرفصل آموزشی دروس این حوزه از جمله نقاط مورد بحث و چالش می‌باشد. بدیهی است آموزش و تربیت افراد متخصص در این رشته‌ها یکی از اصلی‌ترین عوامل شکل‌دهنده به معماری و شهرسازی شهرهای ایران است و بازنگری و بهینه‌سازی مداوم آن از ضروریات بشمار می‌رود.

گزارش حاضر محصول مطالعاتی است که به منظور تدوین سرفصل و منابع دروس کارشناسی و کارشناسی ارشد تعدادی از رشته‌های هنر، معماری و شهرسازی، از طرف معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران واگذار گردیده و بر اساس آن برنامه درسی ده رشته کارشناسی و کارشناسی ارشد مورد بررسی، مطالعه و بازنگری قرار گرفته است. در این مطالعه ضمن بررسی و مرور سوابق و شیوه‌های آموزش این رشته در داخل و خارج از کشور و ارزیابی آموزش این رشته‌ها از جنبه‌های گوناگون، اهداف و راستاهای تدوین محتوای آموزشی جدید تبیین گردیده و ساختار و محتوای متناسب با نیازها و امکانات موجود کشور پیشنهاد می‌گردد.

ساختار مطالعه

ساختار کلی مطالعه متشکل از سه بخش است که در هر بخش مطالعاتی به شرح ذیل انجام می‌گردد:

مرحله اول: نیازسنجی و تدوین چشم‌انداز

(۱) طرح انتظارات و سؤالات اصلی آموزش دوره

(۲) نیازهای اساسی آموزشی - حرفه‌ای مرتبط با دوره

گرایش ساختمان‌های فرهنگی - آموزشی

- ۳) مشکلات و نارسایی‌های موجود در نظام آموزشی در ارتباط با دوره
- ۴) بررسی اسناد فرادست ملی و دانشگاه با دوره (سند چشم‌انداز کشوری - آمایش سرزمین - برنامه توسعه پنج ساله - مصوبه‌های وزارت علوم - سند راهبردی دانشگاه)
- ۵) جایگاه دوره در نظام آموزشی دانشکده معماری
- ۶) جایگاه دوره در نظام اجرایی کشور
- ۷) معرفی کلی و اولیه دوره (چشم‌انداز آغازین دوره آموزشی)

مرحله دوم: آسیب‌شناسی

- ۱) بررسی سیستم‌های مختلف آموزشی از منظر برگزاری دوره مربوطه
- ۲) نگرش‌های اساسی ملی و بین‌المللی در خصوص دوره
- ۳) بررسی توصیه‌نامه‌ها، منشورهای جهانی و رخدادهای مهم علمی مرتبط با دوره
- ۴) کسب اطلاع از برنامه‌ها و رویکردهای سایر کشورها جهت استفاده از تجارب آنها
- ۵) معرفی و بررسی نمونه‌هایی از دوره‌های مشابه در دانشگاه‌های معتبر خارج از کشور
- ۶) بررسی سابقه آموزشی دوره در داخل کشور
- ۷) معرفی و بررسی نظام آموزشی، تجارب و محتوای درسی دوره در داخل کشور
- ۸) تحلیل و ارزیابی از برگزاری دوره آموزشی در کشور
- ۹) مقایسه تطبیقی نظام و محتوای آموزشی دوره در تجربیات موجود (داخلی و خارجی)

مرحله سوم: هدف‌گذاری و معرفی محتوا و ساختار دوره آموزشی

- ۱) تدوین چشم‌انداز برگزاری دوره
- ۲) معرفی اهداف کلان، اهداف خرد و سیاست‌های برگزاری دوره آموزشی
- ۳) معرفی محتوای دوره آموزشی؛ شامل:

- هدف اصلی دروس
- اهداف فرعی دروس
- محتوای کلی دروس
- روش ارائه دروس
- روش تحقیق دروس
- منابع و مراجع اصلی دروس
- معرفی ساختار دوره آموزشی شامل:
- طول دوره
- عناوین دروس
- تعداد واحد دروس
- مشخصات هر درس
- ضرورت‌های آموزشی

فصل اول:

چارچوب و فرایند پژوهش

۱-۱- معرفی کلی و اولیه (چشم انداز آغازین دوره آموزشی)

این گرایش با هدف قرار دادن آموزش به طور مستقیم به بررسی تاثیر معماری در کیفیت آموزش و پژوهش می پردازد و طیف وسیعی از مخاطبان کودک تا بزرگسال را شامل می شود. چنین گرایشی در برخی از کشورهای پیشرفته سالهاست وجود دارد و جا دارد که کشوری هم چون ایران با حساسیت های فرهنگی و هویتی و پیشینه ارزشمند علم و آموزش در آن نسبت به آموزش و تربیت معماران توانا در چنین حوزه ای اقدام نماید.

این حساسیت به تفاوت هایی در محتوا و روش های آموزشی نیاز دارد و سبب می شود. اصلاحاتی در طرح درسهای موجود بین المللی در این عرصه ضروری باشد.

به نظر می رسد بعد مهم معماری معناگرا و حکمت آمیز که در معماری گذشته جریان پررنگی داشته و امروزه تا حدودی کم رنگ گردیده از مهمترین موضوعات قابل توجه در فضاهای آموزشی باشد و باید در طرح درس جدید چه در مبانی نظری و چه در درس های مصداقی توجهی جدی به آن صورت گیرد. توجه به چنین مبانی دقیقی در معماری ظرافت بالایی دارد و تحقق آن پژوهشهای گسترده ای را می طلبد. به همین جهت باید نسبت به نتیجه گیری های شتابزده و سوق دادن آموزش به سمت کالیدهای سنتی یا جدید محتاطانه و پژوهش محورانه اقدام نمود.

۱-۲- طرح انتظارات و سئوالات اصلی از آموزش دوره

با توجه به رشد قشر نوجوان و جوان جامعه و ضرورت توسعه فضاهای آموزشی، لازم است متخصصین ویژه به منظور طراحی فضاهای آموزشی در دانشگاهها تربیت شوند. زمان زیادی از زندگی همه مردم جامعه در فضاهای آموزشی می گذرد و شاید پس از خانه مهمترین فضایی هستند که رشد فکری و معنوی و فرهنگی، از کودکی تا جوانی، دورن آنها شکل پیدا می کند. در طی سده اخیر تا حدود زیادی توجه کافی به اهمیت این موضوع و بعد مهم فرهنگی _ هویتی این فضاها فراموش شد و امروزه ضرورت تخصصی شدن و نگاه عمیق و همه جانبه به آن کاملاً محسوس است.

مهمترین اهداف و انتظارات را می توان در موارد زیر مطرح نمود.

- ۱- تربیت معماران متخصص در مسائل ظریف فرهنگی در حوزه آموزش
- ۲- تشریح بیشتر و دقیقتر زمینه های تاثیر گذار در حوزه آموزشی در میان قشرهای وسیع مخاطبان آن از کودکی تا جوانی (چنین هدفی نیاز به تعریفی چند بعدی و بین رشته ای از ماهیت معماری فضاهای آموزشی دارد)
- ۳- توجه دقیقتر به یافته های جدید جهانی در حوزه آموزش و تاثیر آنها در فضاهای آموزشی
- ۴- توجه به ارزشهای بومی ساخت فضاهای آموزشی
- ۵- توجه به ارزشهای مفهومی و معنوی در ساخت فضاهای آموزشی

۱-۳- نیازهای اساسی آموزشی - حرفه ای مرتبط با دوره

مهمترین نیازها را می توان در دو قالب آموزشی و حرفه ای تفکیک نمود. در حوزه آموزشی نیازها در دو حوزه نظری و مصداقی را از هم جدا نمود.

نیاز آموزشی در حوزه نظری بیشتر به دشواریهای مطالعات بین رشته ای بر می گردد. این امر نیاز به کتابخانه های تخصصی چند رشته ای و کامل دارد که کم توجهی به آن از عمق لازم برای چنین اقدام مهمی می کاهد.

همچنین ارتباط با فضاهای آموزشی موجود در کشور به منظور تحقیقات مصداقی پژوهشی در آموزش این دوره سودمند و ضروری است که باید در طرح درس ها مدنظر قرار گیرد. حوزه های سیاست گذار آموزشی همچون وزارت های آموزش و پرورش، علوم و تحقیقات و فناوری و بهداشت و درمان آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان بهزیستی و دیگر

سازمان های متعددی امر همچون سازمان توسعه و عمران از حوزه هایی هستند که ارتباط با آنها می تواند تاثیر ویژه ای در نتیجه بخش بودن این دوره داشته باشد. این بخش ها می توانند به تعریف نیازهای حرفه ای این گرایش هم کمک می کنند. چرا که اگر نیروی انسانی متخصص تربیت شده در این گرایش از جایگاه شغلی و حرفه ای خود در حوزه ساخت و توسعه ای فضاهای آموزشی برخوردار نگردد، هزینه و استعداد انسانی بکار گرفته شده در دوره به ثمر نخواهد نشست.

۴-۱- مشکلات و نارسایی های موجود در نظام آموزشی

این گرایش تاکنون تنها در این دانشگاه در ۵ سال اخیر راه اندازی شده و بیشتر مشکلات به دلیل عدم تعریف دقیق اهداف و چشم اندازها، عدم بستر سازی برای ارتباط صحیح بین حوزه های سیاست گذار، اجرائی و علمی، عدم ایجاد بسترهای تحقیقات بین رشته ای و زمینه های علوم انسانی، به وجود آمده است. این مشکلات سبب کم رنگ شدن بعد هویت در نتایج این دوره ها شده است. بدیهی است اصلاح شکل موجود صرفاً با تغییر سیاست گذاریها و قوانین و سرفصل های دروس امکان پذیر نیست و بیش از آن نیاز به انجام پژوهش های عمیق و جزئی در هر یک از سرفصل ها لازم است. همچنین کمبود اساتید مجرب و کارآزموده که به طور تخصصی در این حوزه کار کرده باشند و با آخرین تحولات در این علم آشنا باشند، امری بسیار تامل برانگیز و نیازمند بررسی است. نگاه کلی به گرایش تحت عنوان "فرهنگی - آموزشی" می تواند تخصصی تر و جزئی تر شود.

اگرچه فضاهای آموزشی را می توان در شاخه کلی فضاهای فرهنگی قرار داد، اما افزودن این واژه سبب باز بودن این گرایش برای تمامی ساختمانهای فرهنگی از قبیل بناهای مذهبی، فرهنگسراها، موزه، سینما و ... می شود. در حالیکه بناهای آموزشی طیف متنوع و گسترده ای دارند که پرداختن به تمامی مسائل آنها حداقل زمان دو ساله کارشناسی ارشد را نیاز دارد و در شرایط موجود بسیار محدود و پراکنده به این امر توجه می شود.

۵-۱- جایگاه دوره در نظام آموزشی دانشکده معماری

این دوره از آنجا که فعلاً به طور محدودی تنها در دانشگاه علم و صنعت ارائه می شود، ناگزیر باید بتواند تمامی نیازهای آموزشی دانشجویان را در این گرایش در کشور را جذب نماید.

در آموزش دوره کارشناسی معماری در تمامی دانشگاهها معمولاً در طراحی ۱ و ۳ و ۴ تجربه هایی از طراحی سطوح مختلف فضاهای آموزشی وجود دارد و در آن درس دانشجویان به طور عمومی با طراحی این فضاها آشنا می شوند. تفاوت این گرایش در توجه معنادار به مبانی نظری و مطالعات دقیقتر اقتضانات چنین فضاهایی است. به همین جهت ورودی های این گرایش باید علاوه بر آن که فارغ التحصیل مهندسی معماری باشند، به ویژه لازم است در درس نظری و طراحی های مربوط به حوزه آموزشی از قدرت بالاتری برخوردار باشد. این مسئله را می توان در ضرایب آزمون سنجش ورودی و مصاحبه های مربوطه مدنظر قرار داد.

همچنین در خلال درس های نظری و طراحی این دوره مسائل و نیازهای واقعی کشور شناسایی می گردد که می تواند مبنایی برای پژوهشهای دکتری در این حوزه تلقی گردند.

۶-۱- جایگاه دوره در نظام اجرایی کشور

بدون شک یکی از ابعاد مهم اجرایی کشور در حوزه ساختمان سازی، طراحی و ساخت فضاهای آموزشی است و شکل گیری چنین دوره تخصصی می تواند نقش مستقیم و موثری در بهبود چنین روند غیر قابل توقفی داشته باشد. وزارتخانه های مختلفی با این فضاها ارتباط دارند و لازم است ارتباط دو طرفه و فعالی بین این دوره یا حوزه های اجرایی برقرار شود. شکل

گیری این ارتباط اهمیت بالایی دارد و فقدان آن از نقائص شکل فعلی این گرایش است. در تحکیم این ارتباط لازم است بخشهای مجری مسائل و نیازها خود را در ارتباطی مستقیم با استادان و سیاستگذاران این دوره مطرح نمایند و نتایج پژوهشها و تجربیات دانشگاهی را در عمل به اجرا در آورند. چنین ارتباطی نیاز به شکل گیری اعتماد طرفینی دارد که ایجاد آن به تدریج با بستر سازی مطلوب امکان پذیر است.

۱-۷- بررسی اسناد فرادست در ارتباط با دوره

در این بخش بررسی اسناد مربوطه در سه مقیاس کلان، میانی و خرد انجام پذیرفت. در مقیاس کلان "سند چشم انداز کشور (افق ۱۴۰۴)" و "برنامه های توسعه‌ی پنج ساله کشور" (برنامه سوم، چهارم و پنجم) و همچنین "نقشه جامع علمی کشور" + در مقیاس میانی، "سند تحول راهبردی علم و فناوری" و "کمیسیون تخصصی وزارت علوم در بخش علوم انسانی، معارف اسلامی و هنر"؛ و نیز در مقیاس خرد، "سند راهبردی دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران" (افق ۱۳۹۴) مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت

فصل دوم:

سرفصل دروس و برنامه درسی گرایش ساختمان‌های آموزشی و فرهنگی

مقدمه

امروزه با گسترش روزافزون جوامع لازم است دانشکده‌ها به سمت گرایش‌های تخصصی جهت گیری نمایند تا از این رهگذر هم به ساخته شدن اعضاء هیأت علمی متخصص و فعالیت پژوهشی و مطالعاتی مستمر آنان دامن زده شود و هم کارایی تخصصی فارغ التحصیلان دوره نسبت به دوره‌های عمومی پیشین معتبر تر گردد.

- امر فوق به دانشکده‌های واجد شرایط امکان می‌دهد که در گزینش هیأت علمی، هدایت طرح‌های پژوهشی مدرسان و همچنین تقویت بنیه تخصصی و جهت دادن به امکانات، تجهیزات و منابع خود راستای مشخصی را دنبال کنند و به تدریج به هویت مستقلی دست یابند.

- دانشکده‌هایی که گرایش تخصصی ارائه می‌دهند می‌توانند به فارغ التحصیلان خود در گرایش مزبور گواهینامه تخصصی اعطا نمایند، ولی عنوان گرایش در متن دانشنامه پایان دوره ذکر نخواهد شد.

ایجاد گرایش آموزشی در عرصه جهان و ایران سابقه قبلی ندارد و از ابتکارات دانشگاه علم و صنعت ایران است. در عرصه جهانی زمینه‌های چنین گرایشی را می‌توان در موسسه‌ها و دانشگاه‌های زیر مشاهده کرد:

۱-۲- گونه شناسی دروس بر اساس نوع اداره کلاس

در این جدول به بررسی دروس از نظر تعداد واحد درسی و میزان ساعات تدریس و دروس پیش نیاز و هم نیاز هر درس پرداخته شده است.

نظری: امتحان و مطالعه

عملی: پروژه طراحی یا محاسبه و کنترل

کارگاهی: پروژه ساخت

آزمایشگاهی: آزمون تجربی

دوره سهم نیاز	دوره سپس نیاز	تعداد ساعات کلاس				تعداد واحد				عنوان درس	شماره درس
		آزمایشگاهی	کارگاهی	عملی	نظری	آزمایشگاهی	کارگاهی	عملی	نظری		
					۳۴				۲	روش تحقیق معماری	۱
	روش تحقیق معماری				۳۴				۲	نظریه های معماری و حکمت اسلامی	۲
					۳۴				۲	روش های طراحی و فرایند آن	۳
					۳۴				۲	حقوق در معماری	۴
				۳۴	۱۷			۱	۱	روش های پیشرفته ساخت	۵
					۳۴				۲	تنظیم شرایط زمین	۶
				۳۴	۱۷			۱	۱	تحلیل و شناسایی الگوهای سنتی و معاصر آموزشی	۷
				۳۴	۱۷			۱	۱	برنامه ریزی کالبدی فضاهای آموزشی	۸
				۳۴	۱۷			۱	۱	نظریه های مکانیابی محیط های آموزشی	۹
					۳۴				۲	روانشناسی محیط های آموزشی	۱۰
					۳۴				۲	کاربرد کامپیوتر در معماری	۱۱
				۶۸						تمرین های طراحی فضاهای فرهنگی آموزشی	۱۲
					۳۴					زبان تخصصی و مطالعه متون معماری آموزشی	۱۳
					۳۴					سیستم آموزش و طراحی مدارس	۱۴

درج سهم نیاز	درج پیش نیاز	تعداد ساعات کلاس				تعداد واحد				عنوان درس	شماره درس	
		آزمایشگاهی	کارگاهی	عملی	نظری	آزمایشگاهی	کارگاهی	عملی	نظری			
					۲۴				۲	۲	سمینار	۱۵
	روش تحقیق معماری			۵۱	۱۷			۳	۱	۱	کارگاه طراحی معماری یک	۱۶
				۵۱	۱۷			۳	۱	۱	کارگاه طراحی معماری دو	۱۷
				۵۱	۱۷			۳	۱	۱	کارگاه طراحی معماری سه	۱۸
				۱۰۲	۵۱			۴	۳	۳	رساله و طرح نهایی	۱۹

گونه شناسی دروس بر اساس رابطه با گرایش

در جدول زیر دروس گرایش آموزشی بر اساس رابطه ای که با گرایش خاص خود دارند طبقه بندی شده اند. دروس جبرانی: با توجه به ورود دانشجویان از دانشگاههای مختلف و عدم همگن بودن سطوح آموزشی آنها لازم است برخی از دانشجویان مهم ترین دروس مرتبط را از دروس کارشناسی دوباره بگذرانند.

دروس پایه: دروس بنیادی برای فهم سایر دروس

دروس اصلی: دروس طراحی معماری

دروس تخصصی: دروس تخصصی دوره در دو حوزه فنی و مباحث نظری معماری و علوم انسانی ارائه می گردد.

دروس اختیاری: دروس اختیاری می تواند قابلیت دانشجو را بر اساس علایق آن ها در یک بعد خاص ارتقا دهد.

اختیاری	تخصصی	طراحی تخصصی	اصلی	جبرانی	نوع دروس
تمرین های طراحی فضاهای آموزشی و فرهنگی	تحلیل و شناسایی الگوهای سنتی و معاصر آموزشی	طراحی معماری یک (مدرسه)	روش تحقیق معماری	کاربرد کامپیوتر در معماری	
سیستم آموزش و طراحی مدارس	برنامه ریزی کالبدی فضاهای آموزشی	طراحی معماری دو (دانشکده/دانشگاه)	نظریه های معماری و حکمت اسلامی	زبان تخصصی و مطالعه متون معماری آموزشی	
سمینار	نظریه های مکانیایی محیط های آموزشی	طراحی معماری سه (فرهنگسرا)			
روش های طراحی و فرایند آن	روانشناسی محیط های آموزشی	رساله و طرح نهایی			
روش های پیشرفته ساخت					
تنظیم شرایط زمین					
حقوق در معماری					

جدول پیشنهادی ارائه دروس در هر ترم

به واسطه پررنگ بودن نقش دروس نظری و تخصصی در مقطع کارشناسی ارشد توصیه می‌شود ترم اول تحصیلی به ارائه دروس تخصصی که پیشنیاز دروس طراحی فضاهای آموزشی است پرداخته شود و با ایجاد یک پیش زمینه مناسب دانشجو در ترم های بعد طراحی فضاهای آموزشی را تمرین کند.

ترم تحصیلی	دروس کارگاه طراحی	سایر دروس
ترم ۱	کارگاه تمرین های طراحی - فضاهای آموزشی و فرهنگی	روانشناسی محیط های آموزشی (۲ واحد) برنامه ریزی کالبدی فضاهای آموزشی (۲ واحد) سیستم آموزش و طراحی مدارس (۲ واحد) تحلیل و شناسایی الگوهای سنتی و معاصر آموزشی (۲ واحد) روش تحقیق معماری (۲ واحد)
ترم ۲	کارگاه طرح ۱ (۴ واحد)	نظریه های مکانیابی محیط های آموزشی (۲ واحد) نظریه های معماری و حکمت اسلامی (۲ واحد)
ترم ۳	کارگاه طرح ۲ (۴ واحد)	روش های طراحی و فرایند آن (۲ واحد)
ترم ۴	کارگاه طرح ۳ (۴ واحد)	انتخاب ۲ واحد از دروس اختیاری
ترم ۵	طرح نهایی (۶ واحد)	-

ارزشیابی دروس

ردیف	نام درس	دانش محوری			ارزش‌مداری			اقتصاد مدیریت و کارآفرینی							
		اهداف نظام آموزشی	جامع‌نگری	نظریه پردازی	آموزش - پرورش محور	روش‌شناسی	روزآمدی	بومی‌سازی	نیازسنجی و آمایش سرزمین	شناخت فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی	نگاه تربیتی	انسان‌محوری	کسب مهارت	نوآوری و خلاقیت در بازار کار	منافع اقتصادی
۱	روش تحقیق معماری														
۲	نظریه‌های معماری و حکمت اسلامی														
۳	روش‌های طراحی و فرایند آن														
۴	حقوق در معماری														
۵	روش‌های پیشرفته ساخت														
۶	تنظیم شرایط زمین														
۷	تحلیل و شناسایی الگوهای سنتی و معاصر آموزشی														
۸	برنامه‌ریزی کالبدی فضاهای آموزشی														
۹	نظریه‌های مکانیایی محیط‌های آموزشی														
۱۰	روانشناسی محیط‌های آموزشی														
۱۱	کاربرد کامپیوتر در معماری														
۱۲	کارگاه تمرین‌های طراحی فضاهای آموزشی و فرهنگی														
۱۳	زبان تخصصی و مطالعه متون معماری آموزشی														
۱۴	سیستم آموزش و طراحی مدارس														
۱۵	سمینار														
۱۶	کارگاه طراحی معماری یک														
۱۷	کارگاه طراحی معماری دو														
۱۸	کارگاه طراحی معماری سه														
۱۹	رساله و طرح نهایی														

شرح دروس

روش تحقیق معماری

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس : نظری

پیشنیاز:

موضوع :

آشنایی با موضوع و مفهوم دقیق در چارچوب منطق علمی به منظور شناخت جایگاه معماری
آشنایی با رهیافت‌های علمی تحقیق، طبقه‌بندی روش‌های تحقیق و رابطه آنها با یکدیگر
کشف رابطه روش‌های تحقیق با فرایند طراحی معماری

(۱) هدف درس:

در دهه‌های اخیر بر خلاف سنت‌های رایج دانشگاهی که آموزش معماری را فقط مبنی بر تجربه و تمرین طراحی می‌دانستند، نیاز به پژوهش در زمینه‌های نظری، برقراری پیوند دیدگاه‌های نظری با شیوه‌های تجربی طراحی و شیوه‌های کارگروهی در کارگاه طراحی بیش از پیش آشکار شده است. ضرورت آموزش درس روش تحقیق در معماری از این مسئله نشأت می‌گیرد.

هدف این درس آشنایی با اصول و قواعد یک تحقیق علمی است که در سه بخش تقسیم می‌گردد:

الف: آشنایی با موضوع و مفهوم دقیق در چهارچوب منطق عملی به منظور شناخت جایگاه معماری در خانواده علوم و فنون بشری.

ب - آشنایی با رهیافت‌ها (روش‌های) عملی تحقیق، طبقه‌بندی روشهای تحقیق و رابطه آنها با یکدیگر کشف رابطه روشهای تحقیق با فرایند طراحی معماری

ج - شناخت رویه‌های جمع‌آوری اطلاعات، طبقه‌بندی اطلاعات و تحلیل و جمع‌بندی اطلاعات به منظور تدوین طرح تحقیق و استفاده از منابع طبق معیارهای رایج دانشگاهی

(۲) معرفی رئوس مطالب:

الف - بخش منطق علمی

- ۱- فرایند تفکر علمی، (شیوه برخورد علمی با مسایل و نحوه پاسخگویی به مسائل)
- ۲- طبقه‌بندی علوم و فنون (تاریخچه زمان و حال)
- ۳- جایگاه معماری در طبقه‌بندی علوم و فنون بشری
- ۴- مقایسه فرایند تفکر علمی با فرایند خلاقیت معماری
- ۵- رابطه طراحی و تحقیق

ب - بخش دوم - روش‌های تحقیق

- ۱- فرایند (مراحل) یک تحقیق علمی

- ۲- پروپوزال نویسی
- ۳- روش های تحقیق : طبقه بندی روشهای و اهداف تحقیق
- ۴- تشریح روش : تفسیری - تاریخی
- ۵- تشریح روش : تحقیق کیفی ، تحقیق همبستگی
- ۶- تشریح روش : تحقیق تجربی و شبه تجربی ، تحقیق شبیه سازی و مدل سازی
- ۷- تشریح روش : استدلال منطقی ، پژوهش موردی و راهبردهای ترکیبی

ج - بخش سوم - رویه تحقیق

شیوه های جمع آوری اطلاعات

شیوه (رویه) های طبقه بندی اطلاعات

شیوه (رویه) های ادغام و جمع بندی اطلاعاتی

شیوه های استفاده از منابع و مآخذ نویسی

۳) معرفی روش تدریس و ارائه درس و روش های تحقیق مورد استفاده:

مباحث این کلاس به صورت نظری ارائه خواهد شد . در کنار این مباحث سمینارهایی توسط دانشجویان پیرامون مباحث کلاس ارائه خواهد شد . در بخش عملی این درس فرایند کامل یک پژوهش توسط هر دانشجو انجام خواهد شد . این بخش با هدایت و کرکسیون استاد همراه خواهد بود .

۴) ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌ای برگزاری درس

جلسه اول	تعاریف مربوط به تحقیق، روش تحقیق، فرآیند تحقیق و تشریح آن
جلسه دوم	مرور ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق، اهداف و مقاصد بررسی پیشینه تحقیق و گام‌های اساسی در بررسی پیشینه
جلسه سوم	تقسیم‌بندی تحقیق و ارائه انواع روش تحقیق: تحقیق کمی و تحقیق کیفی
جلسه چهارم	تشریح تحقیق تجربی و شبه‌تجربی و بیان تمایزات آنها
جلسه پنجم	تشریح متغیرها (متغیر وابسته، مستقل، زمینه‌ای و ...) و مقیاس سنجش آنها (مقیاس اسمی، رتبه-ای، فاصله‌ای و نسبی)
جلسه ششم	تشریح تحقیق همبستگی، مزایا و کاربردهای آن، عوامل آماری پژوهش و محدودیت‌های تحقیق همبستگی
جلسه هفتم	پیشنهاد تحقیق (پروپوزال) و نحوه تنظیم و تدوین آن
جلسه هشتم	انتخاب جامعه نمونه، حجم نمونه و روش‌های نمونه‌گیری
جلسه نهم	تشریح تحقیق پژوهش موردی، شیوه انجام تحقیق، نحوه جمع‌آوری داده‌ها و شیوه تجزیه و تحلیل آنها، بیان قوت‌ها و ضعف‌های پژوهش موردی
جلسه دهم	ساختار و شیوه تنظیم گزارش تحقیق و پایان‌نامه
جلسه یازدهم	تشریح روش تحقیق تفسیری-تاریخی، روایت و تحلیل در تحقیق تفسیری-تاریخی، شناخت داده‌ها، سازماندهی و ارزیابی، بیان قوت‌ها و ضعف‌های آن
جلسه دوازدهم	ساختار و شیوه تنظیم نگارش مقالات علمی
جلسه سیزدهم	نحوه ارجاع به منابع، ارائه روش IEEE و Harvard و مشخصات ذکر منابع در خصوص کتب، مقالات، کنفرانس‌ها، پایان‌نامه‌ها، سازمان‌ها و ...
جلسه چهاردهم	تشریح تحقیق علی-مقایسه‌ای، امتیازات و محدودیت‌های آن، تحلیل‌های آماری (آزمون t، واریانس و ...)
جلسه پانزدهم	تشریح تحقیق شبیه‌سازی و مدل‌سازی، رابطه تحقیق شبیه‌سازی با استدلال منطقی، تحقیق تجربی و همبستگی، شبیه‌سازی رایانه‌ای و ...
جلسه شانزدهم	تشریح روش تحقیق استدلال منطقی، بیان طیف استدلال منطقی، سامانه‌های منطقی اولیه و پژوهش ثانویه در استدلال منطقی، تدابیر بیانی در سامانه‌های فرهنگی/گفتمانی

۵) روش ارزیابی درس و استاد :

- امتحان کتبی از مباحث نظری مطرح شده در کلاس
- کیفیت سمینارهای ارائه شده توسط دانشجو در کلاس در طول ترم

- حضور فعال دانشجو در کلاس

کیفیت پژوهش انجام شده توسط و مطابقت آن با برنامه کلاس

۶) مشخصات استاد درس :

استاد این درس علاوه بر تسلط بر مباحث نظری معماری بایستی در زمینه طراحی و وجه عملی معماری نیز توانا باشد. توانایی در تجزیه و تحلیل و نقد آثار معماری و همچنین تجربه در زمینه آموزش معماری نیز از ویژگی‌های مهم استاد این درس است. به علاوه داشتن مقالات و پژوهش‌های متعدد در زمینه مطالعات معماری اهمیت فراوان دارد.

۷) منابع و مراجع اصلی درس :

- حافظی، محمدرضا، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران: سمت
- اتو، وین(۱۳۸۴)، معماری و اندیشه‌ی نقادانه، امینه انجم شعاع، تهران: فرهنگستان هنر
- گروت، لیندا و دیوید وانگ(۱۳۸۴)، روش‌های تحقیق در معماری، تهران: دانشگاه تهران
- رفیع پور، فرامرز(۱۳۸۲)، کندوکاوها و پنداشته‌ها (دو جلدی)، تهران: شرکت سهامی انتشار
- لیدی، پل دی(۱۳۸۰)، تحقیق کاربردی، علی یاران، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات
- آریان پور، امیر حسین(۱۳۷۸) آیین پژوهش، تهران: گستره
- سارو خانی، باقر(۱۳۷۸) روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- فاخر، علی اکبر(۱۳۷۸)، ابزار عمومی تحقیق، تهران: دانشگاه تهران
- ین، رابرت(۱۳۸۲)، تحقیق موردی، علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی
- مارشال، کاترین و راس من، گرچن(۱۳۷۷)، روش تحقیق کیفی، علی پارسائیان و محمد اعرابی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی
- برنده، علی(۱۳۸۰)، کاربرد اینترنت در پژوهش، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی
- سید تقی رانکوهی، شیوه‌ارائه مطالب علمی - فنی، انتشارات جلوه
- دکتر حسین سرایی، مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری در تحقیق، انتشارات سمت
- یدالله فرید، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در شهرهای ایران، موسسه تحقیقات اجتماعی و علوم انسانی سلسله شهرسازی
- ذبیح الله صدقی - سکینه بابایی، تکنیک‌های خاص تحقیق با تکیه بر برنامه‌ی آماری،
- نایل ادو کارتای، ترجمه‌ی سیروس موسوی، پژوهش در اینترنت، انتشارات تحقیق و توسعه صدرا

نظریه های معماری و شهرسازی و حکمت اسلامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: نظری - پژوهشی

پیش نیاز: روش تحقیق

موضوع: شناخت حکمت هنر و زیبایی شناسی اسلامی به منظور معیاری برای نقد و ارزیابی آثار و طراحی معماری.

۱- اهداف کلی درس:

همان طور که از عنوان درس بر می آید این درس باید به شکلی کاربردی حکمت اسلامی را مبنای تحلیل و ارزیابی نظریه های معماری مطرح شده قرار دهد. به تعبیری پیش از آنکه به تعریف معماری مطلوب بر اساس حکمت اسلامی بپردازد ابتدا اشکالاتی که از این دیدگاه بر مکاتب مختلف وارد می شود را طرح نموده و سپس به بیان تاثیرات حکمت اسلامی بر معماری و شهرسازی می پردازد.

۱- تعمیق در شناخت هویت در معماری ایرانی - اسلامی.

۲- شناخت و بررسی تطبیقی مهمترین مفاهیم بنیادین تأثیر گذار در هنر و معماری.

۳- افزایش قدرت تحلیل و نقد آثار مطرح معماری جهان و درک تحلیلی نسبت آنها با هویت هنر و معماری اسلامی.

۴- قدرت درک و تفسیر مفاهیم و اصول حاکم بر معماری گذشته و افزایش قدرت استفاده از آنها در طراحی معماری.

۵- قابلیت بحث تحلیلی و تطبیقی در هر یک از مبناهای نظری مطرح شده در معماری و مقایسه آن با حکمت هنر اسلامی.

۲- رئوس مطالب درس:

سیر مطالب درس از تبیین شرایط بحرانی در وضع موجود معماری و شهرسازی جهانی آغاز می شود و با تحلیل های تطبیقی از مفاهیم پایه نظری انسان شناختی و معرفت شناسی به زیبایی شناسی، هنر و معماری و نهایتاً معماری اسلامی می انجامد.

۱- شناسایی بحران در هنر و معماری معاصر و ویژگی های آن و سیری در راه حل های بیان شده.

۲- شناخت جامعی از مهمترین مفاهیم بنیادین تأثیر گذار در معماری همه فرهنگها به صورت تطبیقی همچون انسان شناسی، شناخت شناسی، معبودشناسی، فلسفه تاریخ، جامعه شناسی.

۳- ارائه زیبایی شناسی فلسفی و دینی و کاربردی کردن آن برای بیان زیبایی شناسی و معیارهای نقد و تحلیل و تفسیر معماری.

۴- فلسفه هنر و بیان شیوه و فرآیند ظهور مفاهیم در کالبد آثار هنری.

۵- تحلیل نگرش های مختلف در باره رابطه انسان با طبیعت در محیط های مصنوع.

۶- بیان تعریف جامعی از معماری و ارکان مهم آن.

۷- بیان نظریات گوناگون در تفسیر معماری دوران اسلامی و مهمترین اصول و ویژگی‌های آن

۳- روش تدریس و روش‌های تحقیق مورد استفاده:

۱- تدریس این درس باید به اقتضای مخاطب بیانجامد. به همین جهت لازم است استاد در صورت لزوم اجازه طرح مطلب و بحث و اشکال به مطالب را به دانشجویان بدهد و در یک بحث جمعی، دانشجویان را به سوی اهداف مربوطه هدایت کند.

با این حال مباحث کامل حکمت هنر اسلامی تنها از میان بحث جمعی استخراج می‌گردد و لازم است استاد مربوطه در تکمیل مباحث کلاس، درسی را ارائه نمایند.

۲- در شرایط امروز که ذهن دانشجویان با مجموعه‌ای از سبک‌ها و مکاتب درگیر است، ارائه این درس به شیوه تطبیقی و بیان حکمت هنر اسلامی در قیاس با دیگر مبانی هنر و معماری و نقد و تحلیل آنها به طور نسبی و در حد توان درک و حوصله دانشجویان کارشناسی ارشد معماری ضروری است و صرفاً بیان حکمت عرفانی هنر همچون کتاب «حسن وحدت» نمی‌تواند جوابگوی دانشجویان امروز باشد.

۳- لازم است مجموعه مقالات و کتب ارزشمند مرتبط توسط استاد معرفی و در اختیار دانشجویان قرار گیرد و با پیشنهاد مطالعه و تحلیل برخی از آنها به بحث در کلاس گذاشته شود. این سبب افزایش قدرت تحلیل دانشجویان در مطالعات نظری آنها می‌شود. معمولاً دانشجویان به خود اجازه تحلیل و نقد نمی‌دهند و قدری محافظه کارانه با بیانات نظریه پردازان مشهور برخورد می‌کنند.

۴- ارائه یک پژوهش دقیق و روش مند بر پایه مفاهیم طرح شده در کلاس با موضوعات آزاد که می‌تواند برخاسته از گرایش‌های آنها یا نیازهای جامعه تخصصی معماری باشد، بسیار مفید است. حجم این رساله نباید زیاد باشد. (حدود ۲۵ صفحه) و بهتر است در چند مرحله مورد اصلاح و بازنگری توسط استاد قرار گیرد.

۵- ارائه برنامه تفکیکی ۶ هفته‌ای برگزاری درس:

جلسات	موضوع درس	اجزا درس
اول	واژه شناسی حکمت هنر اسلامی و مبانی حکمت، هویت اسلامی و تبیین بحران معماری و شهرسازی معاصر	
دوم	بررسی هفت راهبرد فرهنگی و هویتی موجود در معماری و فرهنگ معاصر ایران و جهان	
سوم	حکمت نظری بررسی تطبیقی شناخت شناسی، انسان شناسی	تفاوت حوزه نظری و عملی شناخت شناسی در معماری امکان ابزار مراتب معیار. عوامل مؤثر در شناخت پاسخهای حکمای اسلامی به نظریه پردازان انسان شناسی
چهارم	حکمت نظری	بررسی تطبیقی معبود جامع تاریخ
پنجم	حسن شناسی و فلسفه زیبایی	ارکان تعریف زیبایی بحران زیبایی شناسی در معماری معاصر تحلیل گرایش و زیبایی شناسی نوگرا، فرا نوگرا، سامان شکن و

ذاتگرا		
سبوری در تئوریهای زیبایی شناسی معماری		
فلسفه زیبایی شناسی در غرب باستان و معاصر فلسفه زیبایی شناسی شرق (نظریه راسا)	فلسفه زیبایی شناسی در شرق و غرب	ششم
زیبایی شناسی کلامی، مشاء، اشراق و حکمت متعالیه زیبایی شناسی در عرفان هوشیار و سرمست (حافظ و مولوی) زیبایی شناسی در حکمت اسلامی در عصر حاضر بررسی جامع و مانع انواع و صفات زیبایی	زیبایی شناسی از منظر اسلامی	هفتم
بحران هنر در معماری معاصر واژه شناسی هنر و تحلیل تعاریف هنر علت فاعلی: سرچشمه هنر علت مادی: خلاقیت و انواع آن علت غایی: آرمان و انواع آن	فلسفه هنر و علل چهارگانه آن	هشتم
هنر قدسی و هنر سکولار رابطه هنرمند، اثر هنری و مخاطب، هنر مقدس، فلسفه تحول ارزش های هنری در فلسفه تاریخ تحول ارزش های هنری در جامعه شناسی	رابطه هنرمند، اثر هنری و مخاطب، هنر قدسی، فلسفه تاریخ هنر	نهم
بحران ارتباط با طبیعت و سرچشمه تفاوتها مکانب چهارگانه طراحی در طبیعت دیدگاه اول: نگرش های طبیعت ستیز و چیره جو دیدگاه دوم: نگرش های طبیعت گریز (بی تفاوت) دیدگاه سوم: نگرش طبیعت گرا دیدگاه چهارم: تکمیل طبیعت نگرش نمادین به طبیعت آموزهایی از معماری آفرینش مشاهدات نور وظلمت و آسمانها و زمین در عرصه طبیعت مشاهدات اندام بندی انسان و حیوانات و گیاهان	طبیعت و معماری	دهم
تعریف معماری بر اساس علت های چهارگانه تعریف سامانه ای از معماری و سامانه های بنیادی آن تحلیل تعاریف حصری و جامع و مانع از معماری	تعریف جامع و مانع معماری	یازدهم
فضا و کالبد در معماری انواع فضا سیر تاریخی تحول فضا و نقد الگوواره جدید (فضا زمان) نگاه آفاقی و انفسی به فضا دیدگاههای معاصر درباره جایگاه کالبد و فضا در فرایند طراحی معماری معاصر سامانه کالبدی: هندسه و تناسب در معماری سامانه انسانی: نماد بردازی در معماری	مهمترین عناصر معماری (فضا و کالبد و هندسه) معماری معاصر	دوازدهم
تحقق هویت اسلامی در هنر و معماری دوران اسلامی دسته بندی دیدگاه هادر مورد خاستگاه و اصول معماری دوران اسلامی و تحلیل سامانه ای آنها اصول و مفاهیم بنیادی در معماری اسلامی (سه اصل بنیادین و	مهمترین اصول در معماری دوران اسلامی	سیزدهم

راه‌های تحقق آنها)		
مقایسه کالبدی «خانه کعبه» و «بت‌های سه گانه» (جمرات) آموزه‌هایی از معماری معصومین (بیت‌الله الحرام) آموزه‌هایی در باره معماری مسجد توصیه‌های حکمت عملی اسلام در مورد خانه‌ها و محله‌ها بررسی تطبیقی معابد شرقی - غربی - اسلامی (هند یونان اسلام)	بررسی تطبیقی نیاشکاهای شرقی و غربی با بیت‌الله الحرام	چهاردهم
بررسی تعدادی از آثار دوران مدرنیسم و پست مدرنیسم و ارزیابی آنها از منظر حکمت هنر اسلامی. بررسی تعدادی از آثار دوران اسلامی و معاصر ایران و ارزیابی آنها از منظر حکمت هنر اسلامی.	بررسی آثار و ارزیابی آنها از منظر حکمت هنر اسلامی	پانزدهم
	مروری مباحث اراده شده در طول ترم. جمع بندی و نتیجه گیری	شانزدهم

۶- روش ارزیابی:

- از آنجا که درس نظری نیاز به مطالعه و آشنایی با مباحث نظری و پیدا کردن قدرت تحلیل دارد، اجرای آزمون کتبی ضروری است. آزمون کتبی می‌تواند نیمی از ارزیابی نهایی را شامل بشود، چنین آزمونی نباید زیاد وابسته به حافظه دانشجو باشد و بیشتر باید قدرت تحلیل دانشجو مورد ارزیابی قرار گیرد. به همین جهت لازم است سوالات جامع و کلی تر باشند.
- با توجه به اهمیت بعد پژوهشی دانشجویان و آموزش در هنگام پژوهش لازم است یک پژوهش روش مند توسط دانشجو در طول ترم صورت گیرد که نیمی از نمره نهایی را شامل می‌شود. در این پژوهش، انتخاب موضوع بدیع و خلاقانه که نگاهی نظری و تحلیلی بر معماری (معماری سنتی، معاصر یا معماری غرب و شرق) داشته باشد اهمیت فوق العاده دارد و کمی برای دانشجویان سخت است که باید با کمک و راهنمایی استادان صورت گیرد.
- می‌توان در قالب آماده کردن یک مقاله برای یک همایش فرضی یا فصلی از پایان نامه دانشجویان را با آداب علمی مقاله نویسی یا پایان نامه نویسی بیشتر درگیر نمود.
- در فرآیند تکمیل پژوهش، مطالعه تحلیلی پیشینه، پیوند مباحث نظری با معماری، تحلیل‌های بدیع معمارانه و... و نتیجه‌گیری کاربردی و مفید اهمیت بالایی دارند.

۷- مشخصات استاد درس:

آشنایی و تخصص نسبی استاد در مباحث نظری اسلامی (فقه، فلسفه و عرفان اسلامی) تسلط نسبی استاد در تحلیل معماری معاصر، سنتی و غرب آشنایی نسبی به معماری معاصر و معماری اسلامی رعایت عدالت و اصول اسلامی در رفتار و منش عمومی مشارکت در مجامع نظری به ویژه معماری، اسلام، مجلات، همایش‌ها و...

۸- منابع و مراجع اصلی درس:

اردلان، بختیار، ۱۳۸۰، حس وحدت، حمید شاهرخ، نشر خاک.

- استرلین ، هانری ، اصفهان تصویر بهشت .
 آوینی ، سید مرتضی ، ۱۳۷۴ ، مبانی نظری هنر ، نبوی .
 آوینی ، سید مرتضی ، ۱۳۷۷ ، آینه جادو ، ساقی ، تهران .
 بوركهارت ، تیتوس ، ۱۳۷۳ ، ارزش های جاویدان هنر اسلامی ، جلد ۲
 بوركهارت ، تیتوس ، ۱۳۴۹ ، مدخلی بر اصول و روشهای هنر دینی ، مباحثی در هنر دینی / جلد ۲ ، سید حسین نصر ،
 چاپخانه سکه ، تهران .
 بینامطابق ، محسن ، ۱۳۷۷ ، سنت از دیدگاه گنون ، نقد و نظر ۱۵ و ۱۶ .
 پاپادوپولو ، الکساندر ، ۱۳۶۸ ، معماری اسلامی ، حشمت جزینی ، نشر رجاء ، قم .
 پازوکی ، شهرام ، ۱۳۷۸ ، مقاله تبیین ماهیت هنر اسلامی ،
 پالاسما ، جوبانی ، "تعهد اجتماعی و معمار خود مختار" ، مجله معماری و شهرسازی شماره ۳۸ و ۳۹ .
 حجت ، مهدی ، ۱۳۷۷ ، فضا ، مجله رواق ، شماره ۲ .
 حجت ، مهدی ، ۱۳۶۲ ، واقعیت ، ریشه آفرینش اثر هنری ، فصلنامه هنر ، ش ۳ .
 دیبا ، داراب ، ۱۳۷۴ ، مروری بر معماری معاصر جهان و مسأله هویت ، مجله هنرهای زیبا .
 ربیعی ، هادی ، ۱۳۹۰ ، جستارهایی در چیستی هنر اسلامی (مجموعه مقالات و درس گفتارها) ، انتشارات فرهنگستان هنر .
 زوی ، برونو ، ۱۳۷۶ ، چگونه به معماری بنگریم ، ترجمه فریده کرمان ، کتاب امروز .
 سلیمانی ، بلقیس ، ۱۳۷۹ ، هنر از دیدگاه افلاطون ، نشر کوهر منظوم
 شوان ، فریتوف ، ۱۳۷۷ ، زیبایی شناسی و رمزپردازی در هنر و طبیعت ، نقد و نظر / ۱۵ و ۱۶
 شوان ، فریتوف ، ۱۹۵۹ ، اصول و معیارهای هنر جهانی .
 شوان ، فریتوف ، ۱۹۸۱ ، روح نمادپرداز .
 گنون ، رنه ، ۱۳۸۲ ، کلمه و نماد ، ترجمه فرزانه طاهری ، فصلنامه خیال ، ش ۵ .
 مددیپور ، محمد ، ۱۳۷۴ ، تجلیات حکمت معنوی در هنر اسلامی ، امیر کبیر ، ایران .
 مددیپور ، محمد ، ۱۳۸۰ ، مباحثی در حکمت هنر اسلامی ، موسسه اندیشه و فرهنگ و دین .
 ندیمی ، هادی ، ۱۳۷۸ ، حقیقت نقش دومین کنگره ارگ بم ، جلد ۲ ، انتشارات میراث فرهنگی .
 ندیمی ، هادی ، ۱۳۷۸ ، حکمت و هنر اسلامی ، سخنرانی در دانشکده معماری دانشگاه علم و صنعت ایران
 نصر ، سید حسین ، ۱۳۷۵ ، هنر و معنویت اسلامی ، ترجمه رحیم قاسمیان ، حوزه هنری ، فصلنامه هنر ، ش ۲۸ ، ۱۸۴ .
 نصر ، سید حسین ، ۱۳۷۲ ، هنر قدسی در فرهنگ ایرانی ، انتشارات برگ .
 نصر ، سید حسین ، ۱۳۵۹ ، نظر متفکران اسلامی درباره طبیعت ، نشر خوارزمی .
 نصر ، سید حسین ، ۱۳۸۴ ، دین و نظام طبیعت ، ترجمه ی دکتر محمد حسن فغفوری ، انتشارات حکمت .
 نصر ، سید حسین ، ۱۳۷۹ ، انسان و طبیعت (بحران معنوی انسان متجدد) ، ترجمه ی دکتر عبدالرحیم گواهی ، دفتر نشر
 فرهنگ اسلامی ، چاپ اول .
 نصر ، سید حسین ، ۱۳۷۸ ، پیام به کنگره هنر ، سنت و سنت گرایان .
 سی دی های علوم اسلامی موسسه نور (تاریخ ، اخلاق ، حدیث ، عرفان ، فقه ، فلسفه ، شهید مطهری و حضرت امام...)

روش‌های طراحی و فرآیند آن

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: نظری

پیشنیاز: نظریه‌های معماری و حکمت اسلامی

موضوع: آشنایی با فرآیند طراحی معماری

(۱) هدف درس:

هدف این درس ایجاد شناخت نسبت به روش‌ها، روند و سازوکار طراحی است. به نحوی که دانشجویان از طریق آشنایی با شیوه‌های گوناگون طراحی که تابع متغیرهای متنوعی است به گونه‌ای خودآگاهی و قدرت ارزیابی عادات و شیوه‌های مالوف خویش در طراحی دست یابد. دست‌یابی به چنین خودآگاهی‌وی را قادر خواهد ساخت که با نظارت مستمر بر خویش در مسیر طراحی، پیوسته به سمت کارآمدی روش‌های خاص خود پیش رود. در واقع روش‌های طراحی و فرآیند آن به دنبال تدوین نظریه علمی (مبانی نظری) و همچنین رویه عملی برای طراحی می‌باشد.

(۲) معرفی رئوس مطالب:

۱. ارائه تعریف جامع و مانع از معماری و طراحی آثار هنری (تعریف فرآیند طراحی معماری: ایده تا فرم)
۲. اهمیت توجه به سبک‌ها و شیوه‌های طراحی در طی فرآیند مطلوب طراحی.
۳. تبیین دو وجه: علمی و روشمند و هنری و خلاقانه فرآیند طراحی (معماری به مثابه هنر - معماری و حل مسئله)
۴. تاریخچه مختصری از مطالعات در زمینه روش‌ها، نظریه‌ها و فرآیند طراحی آثار هنری
۵. ارائه نظریه‌های مختلف در باب روش‌های طراحی
۶. تشریح فرآیند خلق آثار هنری از دیدگاه اسلام و فرآیند طراحی در سنت معماری ایرانی
۷. بررسی نقش کامپیوتر در مقاطع مختلف فرآیند طراحی
۸. کشف، مشاهده و تحلیل روش و فرآیند طراحی در آثار معماری
۹. عوامل تاثیرگذار در شکل‌گیری یک مسئله معماری و حل آن
۱۰. اسکیس و نقش آن در بهبود فرآیند طراحی معماری
۱۱. مفهوم کانسبت و نقش آن در شکل‌گیری فرآیند طراحی معماری
۱۲. معیارهای ارزیابی و پروژه‌های معماری
۱۳. خلاقیت در معماری و فرآیند طراحی خلاق

(۳) معرفی روش تدریس و ارائه درس و روش‌های تحقیق مورد استفاده:

در این درس علاوه بر مباحث نظری مطرح شده توسط استاد مطابق با برنامه پیشنهادی، سمینارهایی توسط دانشجویان پیرامون مباحث کلاس و همچنین نقد و تحلیل روش‌های طراحی آثار معماری و معماران برگزار می‌گردد. بیان و تحلیل تجربه‌های شخصی دانشجویان درباره روش‌های طراحی و بحث آزاد در مورد آن‌ها می‌تواند در رسیدن به نتیجه مطلوب ثمر بخش باشد.

پژوهشی در زمینه روش‌های طراحی معماران معاصر یا معماری سنتی و یا زوایای گوناگون تاثیرگذار بر فرآیند طراحی، همچون روانشناسی، خلاقیت، فلسفه طراحی، فلسفه ذهن و... می‌تواند برای تقویت زمینه علمی دانشجویان طراح مفید باشد.

همچنین می‌توان در برخی از جلسات طراحی تمرین‌های عملی بر اساس راهبرد‌های آموزش داده شده برگزار کرد.

۴) ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌گی برگزاری درس

تعریف مفاهیم پایه همچون: طراحی، معماری، ایده، کانسپت و ...	هفته اول
تفکیک دو نوع نگاه به معماری: نگاه علمی و روشمند و نگاه هنری و خلاقانه	هفته دوم
تاریخچه‌ای از مطالعات در باب فرایند طراحی معماری و بیان نظریه‌های مطرح در این زمینه	هفته سوم
تشریح فرایند خلق آثار هنری از دیدگاه اسلام و فرایند طراحی معماری	هفته چهارم
نقش خلاقیت در طراحی و تشریح فرایند طراحی خلاق	هفته پنجم
تعریف مفاهیم ایده و کانسپت و نقش آن در شکل‌گیری فرایند مطلوب طراحی	هفته ششم
عوامل تاثیرگذار در شکل‌گیری یک مسئله معماری: اقلیم، کارفرما، کاربری، فرهنگ و روش‌های گوناگون حل مسئله	هفته هفتم
تعریف اسکیس و بیان نقش آن در بالا رفتن کیفیت آموزش و فرایند طراحی معماری	هفته هشتم
نقش کامپیوتر در مقاطع مختلف فرایند طراحی، کامپیوتر و خلاقیت	هفته نهم
شیوه‌های آموزش معماری	هفته دهم
کشف مشاهده و تحلیل روش‌ها و فرایند طراحی آثار معماری	هفته یازدهم
شیوه ارزیابی و نقد آثار معماری	هفته دوازدهم
	هفته سیزدهم
	هفته چهاردهم
	هفته پانزدهم
	هفته شانزدهم

۵) روش ارزیابی درس و استاد:

روش ارزیابی درس از طریق امتحان کتبی، میزان حضور و فعالیت دانشجویان در مباحث مطرح شده در کلاس و همچنین کیفیت سمینارهای ارائه شده توسط دانشجویان و پژوهش‌های دانشجویان در طول ترم خواهد بود.

۶) مشخصات استاد درس :

استاد این درس علاوه بر تسلط بر مباحث نظری معماری بایستی در زمینه طراحی و وجه عملی معماری نیز توانا باشد. توانایی در تجزیه و تحلیل و نقد آثار معماری و همچنین تجربه در زمینه آموزش معماری نیز از ویژگی‌های مهم استاد این درس است.

۷) منابع و مراجع اصلی درس :

۱. طراحان چگونه می‌اندیشند، برایان لانسون، حمید تدیمی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی
۲. آموزش معماران، آرمسترانگ جومی، ترجمه سلطان زاده، انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی
۳. بوطیقای معماری، آنتونی آنتونیا، انتشارات سروش
۴. ایده، فرم و معماری، ایگون، سید محمود مدنی، انتشارات هنر اسلامی
۵. آفرینش نظریه معماری، جان لنگ، ترجمه علیرضا عینی‌فر، انتشارات دانشگاه تهران
۶. معماری و اندیشه نقادانه، وین اتو، انسیه انجم شعاع
۷. تجزیه و تحلیل و نقد شاهکارهای معماری، مایکل پاور، سیده زهره قره‌گوزلو، نشر محیا
۸. مفاهیم پایه در معماری، اوارد وایت، محمد احمدی نژاد، نشر خاک
۹. یادداشت‌هایی بر ترکیب فرم، الکساندر، سعید زرین مهر
۱۰. برنامه‌دهی معماری مدیریت اطلاعات برای طراحی، دانا پی، دروک، سید امیر سعید محمودی، انتشارات دانشگاه تهران

حقوق در معماری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: نظری

پیش نیاز:

موضوع: طراحی یک فضای آموزشی وسیع و جامع و آزاد در سطح شهر در موضوعات مختلف علمی، هنری و فرهنگی.

۱- اهداف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با قوانین و مقررات و ضوابطی که به نحوی به موضوع معماری مرتبط بوده و یا موثر می باشد.

۲- رئوس مطالب درس:

۱. فقه و تاثیر آن بر قوانین و ضوابط و مقررات معماری و شهرسازی سنتی و معاصر با محوریت قانده فقهی لاضرر.
۲. قانون مدنی به خصوص مباحث املاک و مالکیت ها و حریم ها که در آن موضوع خانه و همسایه و پنجره مشرف بر خانه همسایه مواردی ذکر شده است.
۳. قوانین شهرداری به خصوص ماده ۱۰۰ در این قسمت دانشجویان با ساختار شورای شهر و شهرداری آشنا شده و به حوزه وظایف و اختیارات شهرداری ها توجه می نمایند و در ماده ۱۰۰ به تخلفاتی که از طرف کارفرما یا مهندس ناظر انجام می شود و میزان مجازات ها اشاره می شود.
۴. شورای عالی معماری و شهرسازی: بررسی جایگاه و اهمیت شورا و ضوابط و مقرراتی که از سال ۱۳۵۱ تا کنون مصوب شده و بررسی تاثیری که بر روند معماری و شهرسازی داشته و دارد. مباحثی چون فروش تراکم، ضوابط منطقه بندی و ضرورت حداقل فضای ۵۰ متر برای هر واحد آپارتمانی و بررسی علت عدم رعایت این ضوابط.
۵. قانون موجر و مستأجر و قانون تملک آپارتمان
۶. جایگاه دیوان عدالت اداری و سازمان بازرسی کل کشور
۷. قانون تجارت و ثبت شرکت ها
۸. بررسی جایگاه کمیسیون ماده ۵ یا همان کمیسیون طرح تفصیلی
۹. مقررات ملی ساختمان به خصوص مبحث چهارم

۳- روش تدریس و روشهای تحقیق مورد استفاده:

مطالب از روی کتاب های مرجع تدریس می شود. در این روش خود دانشجویان در تدریس شرکت داده می شوند و مفاد قانونی مرتبط با موضوع معماری و شهرسازی را با کمک استاد یافته و به بحث و بررسی می پردازند. در ادامه هر دانشجو موظف است چندین مصاحبه میدانی با روش ساختار یافته و نیمه ساختار یافته در موضوعی که استاد معرفی می نماید یا کارشناسان وزارت شهرسازی و راه، حقوق دانان، شهرداران و مدیران شهری انجام دهند.

۴- ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌ای برگزاری درس :

جلسات	موضوع درس
اول	سوال از مشکلات و معضلات معماری و شهرسازی با نظر خود دانشجویان و دسته بندی آنها
دوم	آشنایی با علوم اسلامی و فقه
سوم	جایگاه قانون اساسی
چهارم و پنجم	قانون مدنی
ششم	قانون شهرداری
هفتم	قانون موجر و مستأجر و تملک آپارتمان
هشتم و نهم	شورای عالی معماری و شهرسازی
دهم و یازدهم	مقررات ملی ساختمان
دوازدهم	دیوان عدالت و سازمان بررسی کشور
سیزدهم	مقایسه تطبیقی موارد مذکور
چهاردهم	قوانین و مقررات و ضوابط معماری و شهرسازی کشورهای دیگر
پانزدهم	بحث و اظهار نظر دانشجویان در موضوع موارد تدریس شده و بررسی مصاحبه ها
شانزدهم	جمع بندی و نتیجه گیری

۵- روش ارزیابی :

به صورت جزوه باز از کتب و مجلاتی که گفته شده با توجه این موضوع که بعضی از سوالات از کار خود دانشجویان مطرح می شود. مصاحبه ها ¼ نمره را به خود اختصاص می دهند ولی در ۵۰ درصد کل نمره موثر هستند.

۶- مشخصات استاد درس :

مسلط به مباحث حقوقی و فقهی

آشنایی نسبی به قوانین شهرداری و قوانین و مقررات و ضوابط معماری و شهرسازی کشورهای دیگر

آشنایی با علوم اسلامی و فقه

تسلط نسبی به قانون اساسی

۷- منابع و مراجع اصلی درس :

رساله دکتری (قانون موجر و مستأجر و تملک آپارتمان ها ، املاک و مالکیت ها ، فلسفه حقوق)

کتاب جامع عباس شیخ بهایی

کتاب قانون مدنی و قانون اساسی

کتاب مقررات ملی ساختمان مربوط به سازمان نظام مهندسی

کتاب ضوابط شورای عالی معماری و شهرسازی مربوط به دبیرخانه وزارت راه و شهرسازی

دوره مقدمات قانون مدنی ناصر کاتوزیان

کتاب قوانین شهر و شهرداری‌ها

کتاب حقوق شهروندی - توسط قوه قضائیه

بعد طراحی و برنامه ریزی - دفاتر دکتر دانشپور

روش پیشرفته ساخت

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز:

موضوع: آشنایی با تکنولوژی و روشهای پیشرفته ساخت و ساز

۱- اهداف کلی درس:

با توجه به تغییرات سریع و مداومی که در سال های اخیر در نحوه اجرای ساختمان در حال پدی آمدن است و این روش ها پی آمدهای بعضا مهمی در نحوه طراحی ایجاد می نمایند لذا هدف این درس آشنایی دانشجویان با این روش ها و ملاحظات اثرات آن در طراحی است.

۲- رئوس مطالب درس:

- بررسی پیشینه تاریخی، اقتصادی، اجتماعی و مسائل ژئباشناسی که زمینه ساز ایجاد تفکر صنعتی و روش های اجرایی جدید گردید.
- بررسی نیازهای اولیه روش های اجرایی جدید و تفکرات صنعتی (استاندارد کردن و مدولاسیون)
- توضیح و دسته بندی خانواده های مختلف این سیستم ها از زوایای مختلفی همچون، نوع تولید، نوع عملکرد، عوامل جابجایی، مسایل اجرا و مونتاژ و نصب قطعات و نحوه برخورد و تطابق هریک از انواع با عوامل تاسیساتی

۳- روش تدریس و ارائه درس و روشهای تحقیق مورد استفاده:

جهت پیشبرد مناسب این درس مقتضی است دانشجویان در مقاطع مناسب تمرین هایی در راستای بکارگیری این تفکرات در یک منطقه خاص انجام دهند به طوری که عوامل و توانایی های مختلف منطقه مذکور در پروژه آنها مورد توجه قرار گرفته و در طراحی از منطقی ترین روش های اجرایی مناسب که از حد اجرای سنتی فراتر رفته و به سمت روش های پیشرفته اجرا حرکت کرده باشد، استفاده گردد.

توصیه می شود در مراحل ارابه درس بازدیدهایی از کارگاه ها و یا کارخانه هایی که سازنده این سیستم ها می باشند گنجاینده شود که گزارش آن به صورت یک تمرین از دانشجویان دریافت و تحلیل گردد.

۴- ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌ای برگزاری درس :

جلسات	موضوع درس
اول	خلاصه ای از وضعیت کنونی صنعت ساختمان سازی در ایران و جهان
دوم	-زمینه های اصلی تولید صنعتی ساختمان دلایل و ریشه های ظهور پیش سازی ساختمان (Prefabrication)
سوم	ریشه های تاریخی تولید صنعتی ساختمان در جهان ظهور تولید صنعتی ساختمان در ایران
چهارم	ارزشهای مثبت و منفی پیش سازی ساختمان تولید صنعتی ساختمان و تعریف مجدد ساختار رابطه میان معمار، کارفرما و پیمانکار
پنجم	طراحی معکوس مقایسه میان روش طراحی معمول و روش طراحی معکوس
ششم	انواع سیستم های مدولار (بیمونی) در صنعت پیش سازی ساختمان (تقسیم بندی بر اساس نوع قطعات، وزن قطعات، نوع ترکیب بندی قطعات)
هفتم	تعریف معیار (Normalization)، استاندارد (Standardization) و بیمون (Modular) و رابطه میان این مفاهیم سیستم بیمونی یا مدولار در طراحی - وضعیت عناصر ساختمانی نسبت به خطوط بیمونی انواع بیمون بر حسب عملکرد ناحیه خنثی در طراحی مدولار
هشتم	انواع عناصر ساختمانی بر حسب میزان پیش سازی در کارخانه انواع قطعات پیش سازی متصل به هم (عناصر حامل، تقسیم کننده فضا، حامل - تقسیم کننده، حجره ای، ویژه) مونتاز عناصر پیش ساخته
نهم	اختلافات مجاز (خطای مجاز تولید، خطای نصب)
دهم	حفاظت ساختمان های پیش ساخته (آتش سوزی، انتقال صوت،...) تولید، حمل و مونتاز قطعات پیش ساخته
یازدهم	کاربردهای نوین پیش سازی ساختمان (اسکان موقت، اسکان اضطراری، ساختمان های متحرک، مرمت و احیاء بناهای تاریخی،...) اسکان اضطراری، اسکان موقت (تعاریف، اشتراکات، تمایز ها) انواع سیستم های اسکان موقت (تعاریف، اشتراکات، تمایز ها) ویژگیهای مثبت و منفی اسکان موقت صنعتی و بومی - نمونه ها
دوازدهم	زمینه های نیاز به فضاهای متحرک (قابل انتقال) زمینه های تولید فضا های قابل انتقال

طراحی فضا های قابل انتقال - ویژگیها	
طراحی ساختمان های مدولار (ترکیب عناصر -چیدمان عناصر- باز چیدن عناصر)	سیزدهم
پیش سازی ساختمان و احیاء بناهای تاریخی	چهاردهم
پاسخ به سوالات و رفع اشکال	پانزدهم
نتیجه گیری و توضیح درباره امتحان	شانزدهم

۵- روش ارزیابی :

نحوه آزمون می تواند ترکیبی از امتحان کتبی و تمرین های طراحی و پروژه نهایی باشد تا تمام مراحل درس و تمرین ها در نمره نهایی موثر باشد.

۶- مشخصات استاد درس:

آشنایی و تسلط نسبی استاد به مباحث تکنولوژی و روش های پیشرفته ساخت

۷- منابع و مراجع اصلی درس:

"مفاهیم پایه ای سازه های ساختمانی" نویسنده: مالکوم میلی ترجمه: فرّاز پوینده

سازه های ساختمان بلند، دکتر عادل

مفاهیم پایه ای سازه های ساختمانی، مالکوم میلی

مقررات ملی ساختمان

مشخصات فنی عمومی کارهای ساختمانی نشریه ۵۵

آیین نامه بتن ایران (آبا)

تکنولوژی و طرح اختلاط بتن ، دکتر مستوفی نژاد

آیین نامه ۲۸۰۰ زلزله

GG Schierle (Structure and design) Architectural Structures نوشته

سازه و معماری ، انگوس جی مک دونالد، ترجمه: محمداحمدیتزاد، نشر خاک

تحلیل سازه در معماری به زبان ساده (از غار تا آسمانخراش) ، ماریو سالوادوری ، ترجمه کیومرث زنده دل

رفتار اجزاء سازه ها (مقدمه ای بر مهندسی ساختمان و سازه)، ترجمه مهندس مجید بدیعی

شاهکارهای سازه ای معماری جهان

Philip Garrison Basic Structures for Engineers and Architects نوشته

کتاب دکتر گلابچی

مقررات ملی ساختمان مبحث ششم: بارهای وارد بر ساختمان، دفتر تدوین و ترویج مقررات ملی ساختمان، چاپ چهارم،

تنظیم شرایط و برنامه ریزی زمین

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: نظری و عملی

پیش‌نیاز: ندارد

موضوع: شناخت مبانی برنامه ریزی زمین و عوامل موثر در طراحی پایدار آن مبتنی بر ملاحظات زیست محیطی

۱- اهداف کلی درس:

آشنایی با اصول و مبانی کاربردی تنظیم شرایط پایدار زمین با تاکید بر استفاده بهینه از توانایی زمین در جهت تامین نیازهای کاربران آن به عنوان محور اصلی مباحث در نظر گرفته شده.

۲- رئوس مطالب درس:

۱. برنامه ریزی زمین، کلیات، تعاریف و مفاهیم
۲. اهداف برنامه ریزی، اهم وظایف برنامه ریز زمین، عناصر اصلی برنامه ریزی (users, site)
۳. فرایند برنامه ریزی و طراحی پایدار زمین
۴. ارزشهای کمی و کیفی محیط
۵. مراحل و روش های شناخت و ارزیابی محیط (طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، تاریخی، کالبدی و مصنوع) و کاربران شامل:
  - فرم زمین و روش های تجزیه و تحلیل فرم ها
  - توان و ارزش های اکولوژیک زمین
  - بررسی همجواری های عرصه
  - کاربران (افراد و گروه های اجتماعی ذینفع) و بررسی تاثیرات فعالیت های آنان در عرصه
  - نیازهای (کمی و کیفی) فعلی و آتی کاربران
  - بسترهای رفتاری و چگونگی تجربه محیط توسط مردم (کاربران)
  - منظر عینی، منظر ذهنی و ویژگی های آنان
  - ارجحیت و مطلوبیت های محیطی از دید کاربران
۶. ترکیب مباحث در قالب برنامه و طرح پیشنهادی (ارائه پیشنهادات کمی و کیفی) مبتنی بر ویژگی ها و ارزش های محیط (طبیعی و مصنوع) و نیازهای کاربران

۳- روش تدریس و ارائه درس و روشهای تحقیق مورد استفاده :

مباحث نظری توسط مدرس درس تدریس شده و در ابتدای ترم فهرست منابع مرتبط برای مطالعه بیشتر در اختیار دانشجویان قرار خواهد گرفت. درس به صورت نظری و عملی می باشد، از اینرو در خلال ارائه مباحث نظری عرصه ای به منظور تمرین عملی موارد آموخته شده به دانشجویان معرفی می گردد. در جهت تکمیل مرحله شناخت (از مراحل فرآیند طراحی)، برداشت های محیطی (field work) از جمله فعالیت های اصلی دانشجویان خواهد بود. علاوه بر برداشت های محیطی در مرحله شناخت، شرکت دانشجویان در تجزیه و تحلیل ها و همچنین ترکیب یافته ها و پیشنهادات که در مرحله ارائه راه حل ها صورت می گیرد نیز الزامی است.

۴- ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته ای برگزاری درس :

جلسات	موضوع درس	اجزای درس
اول	آشنایی اجمالی با درس مربوطه.	برنامه ریزی زمین، کلیات، تعاریف و مفاهیم
دوم	مروری بر تعاریف و مفاهیم	آشنایی با تعاریف و مفاهیم آشنایی با مترادفات واژه زمین و موارد استفاده هر کدام
سوم	اهداف برنامه ریزی، اهم و وظائف برنامه ریز زمین	باز نمودن اهداف برنامه ریزی اهمیت برنامه ریزی زمین تدقیق اهم و وظائف برنامه ریز زمین
چهارم	عناصر اصلی برنامه ریزی (users, site)	آشنایی کلی با عناصر اصلی برنامه ریزی
پنجم	فرآیند برنامه ریزی و طراحی پایدار زمین	بررسی فرآیند برنامه ریزی و طراحی پایدار زمین
ششم	ارزشهای کمی و کیفی محیط	آشنایی با ارزشهای کمی و کیفی محیط ارزیابی ارزشهای محیطی
هفتم	مراحل و روش های شناخت و ارزیابی محیط (طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، تاریخی، کالبدی و مصنوع) و کاربران	آشنایی با مراحل و روش های شناخت و ارزیابی محیط (طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، تاریخی، کالبدی و مصنوع) و کاربران
هشتم	فرم زمین و روش های تجزیه و تحلیل فرم ها	بررسی فرم زمین و روش های تجزیه و تحلیل فرم ها به عنوان اولین عنصر اصلی برنامه ریزی
نهم	توان و ارزش های اکولوژیک زمین	بررسی توان و ارزش های اکولوژیک زمین به عنوان دومین عنصر اصلی برنامه ریزی
دهم	بررسی همجواری های عرصه	بررسی همجواری های عرصه به عنوان سومین عنصر اصلی برنامه ریزی
یازدهم	کاربران (افراد و گروه های اجتماعی ذینفع) و بررسی تاثیرات فعالیت های آنان در عرصه	بررسی کاربران (افراد و گروه های اجتماعی ذینفع) به عنوان چهارمین عنصر اصلی برنامه ریزی بررسی تاثیرات فعالیت هایکاربران در محیط
دوازدهم	نیازهای (کمی و کیفی) فعلی و آتی کاربران	بررسی نیازهای (کمی و کیفی) فعلی و آتی کاربران به عنوان پنجمین عنصر اصلی برنامه ریزی
سیزدهم	بسترهای رفتاری و چگونگی تجربه محیط توسط مردم (کاربران)	بررسی بسترهای رفتاری و چگونگی تجربه محیط توسط مردم (کاربران) به عنوان ششمین عنصر اصلی برنامه ریزی

بررسی منظر عینی، منظر ذهنی و ویژگی های آنان به عنوان هفتمین عنصر اصلی برنامه ریزی	منظر عینی، منظر ذهنی و ویژگی های آنان	چهاردهم
بررسی ارجحیت و مطلوبیت های محیطی از دید کاربران به عنوان هشتمین عنصر اصلی برنامه ریزی	ارجحیت و مطلوبیت های محیطی از دید کاربران	پانزدهم
	ترکیب مباحث در قالب برنامه و طرح پیشنهادی (ارائه پیشنهادات کمی و کیفی) مبتنی بر ویژگی ها و ارزش های محیط (طبیعی و مصنوع) و نیازهای کاربران	شانزدهم

۵- روش ارزیابی:

ارزیابی تکالیف کلاسی - ۴ نمره

ارزیابی پروژه عملی - ۶ نمره

امتحان پایان ترم - ۱۰ نمره

۶- مشخصات استاد درس:

آشنایی و تسلط نسبی به مباحث زمین شناسی و هواشناسی
آشنایی و تخصص نسبی در مباحث طراحی و جغرافیای شهری
آشنایی و تخصص نسبی استاد در حوزه پایداری و انرژی های نو

۷- منابع و مراجع اصلی درس:

- استروم، ا. کورت ناتان: (۱۳۸۱)، مهندسی سایت برای معماران منظر، تهران، سازمان پارک ها و فضای سبز شهر تهران.
- بییر، آن. آر. و هیگینز، ک. (۱۳۸۱)، برنامه ریزی محیطی برای توسعه زمین، راهنمایی برای برنامه ریزی و طراحی محلی پایدار، ترجمه سید حسین بحرینی و کیوان کریمی، تهران، دانشگاه تهران.
- تینبرگن، (۱۳۶۳)، برنامه ریزی مرکزی، ترجمه احمد عظیمی بلوریان، تهران، سازمان برنامه و بودجه.
- سایمون، ب. (۱۳۸۲)، منظر الگو، ادراک و فرآیند، ترجمه بهناز امین زاده، تهران، دانشگاه تهران.
- ماتلاچ، ج. (۱۳۷۹)، آشنایی با طراحی محیط و منظر، تهران، سازمان پارک ها و فضای سبز شهر تهران.
- Beer, A.R. & Higgings, C.(۲۰۰۰). Environmental Planning for Site Development, A manual for Sustainable Local Planning and Design, London.
- Brooks, R.G.(۱۹۸۸), Site Planning environment, Process and Development, New Jersey, Prentice Hall.
- Chapin, F,S Jr. (۱۹۶۵), Urban Land use Planning, Illinois, Board of Trustees of the university of Illinois.

- Cooper Marcus, C. and Fancis, C. (۱۹۹۷), People places : Design Guidelines for Urban open Spaces, Wiley, New York.
- Largo, jr, J. A, (۲۰۰۱), Site Analysis, Linking Programm and Concept in Land Planning and Design, New York, Wiley.
- Lynch, K and Hack, G., (۱۹۹۰), Site Planning, Cambridge, the MIT Press
- Mc Bride, S.B. (۲۰۰۵), Site Planning and Design, in <http://www.rri.wvu.edu/webbook/Macbride/Sectionr.html>
- Simond, J.O, (۱۹۷۸), Earths cape: a Manual of Environmental Planning, New York, Mc Grew Hill.
- Simond, J.O, (۱۹۹۸), Landscape Architecture : a Manual of Site planning & Design, New York.

روانشناسی محیط‌های آموزشی

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع درس : نظری

پیشنیاز:

موضوع : بررسی تاثیر متقابل فرد و محیط‌های آموزشی و تاثیر کالبد معماری در بهبود کیفیت یادگیری

(۱) هدف درس:

کسب دانش لازم برای درک رابطه متقابل بین فرد و محیط (به طور خاص رابطه بین فرد و محیط‌های آموزشی) به منظور افزایش توان در طراحی فضاهای آموزشی جهت افزایش بهره‌وری و توان یادگیری.

(۲) معرفی رئوس مطالب:

۱۴. تعریف روانشناسی و تاریخچه مختصر آن

معرفی نظریه پردازان و نظریه‌های شاخص روانشناسی

بیان اهمیت مسئله با تبیین رابطه متقابل احساس و روان بر اندیشه و عمل و رفتار انسان

۱۵. معرفی مکاتب پایه روانشناسی

(شناخت‌گرایی، ساختارگرایی، کنش‌گرایی، گشتالت‌گرایی، روانکاوی، انسان‌گرایی، اجتماع و فرهنگ‌گرایی، زیست‌

گرایی)

۱۶. روانشناسی یادگیری:

آموزش مبنایی و اصول پایه در روانشناسی یادگیری

۱۷. تبیین مبنایی نظری معماری و قابلیت آن در پذیرش گزاره‌های زیبایی‌شناسی به مثابه امری روانشناختی

۱۸. روانشناسی محیط تعاریف و تاریخچه:

بررسی آثار محیط فیزیکی و اجتماعی بر افراد و بررسی تاثیر افراد بر محیط‌های فیزیکی و اجتماعی

نظریات چهارگانه در مورد محیط و رفتار: اختیاری، امکان‌گرا، احتمال‌گرا، جبری

مکاتب سه‌گانه محیطی: جبریت محیطی، جبریت کالبدی، جبریت معماری

۶. ارائه برخی مفاهیم بنیادی:

قابلیت‌های محیط، محیط بالقوه، قرارگاه‌های رفتاری، فضای خصوصی، فضای شخصی، ازدحام، قلمرو، نقشه

شناختی، نقشه ذهنی، بار محیطی و سایر مفاهیم مطرح در حوزه روانشناسی محیطی

۷. تبیین رابطه کالبد معماری و کیفیت یادگیری در محیط‌های آموزشی

رابطه بین ابعاد فیزیکی و رفتاری محیط‌های آموزشی

(۳) معرفی روش تدریس و ارائه درس و روش‌های تحقیق مورد استفاده:

در این درس علاوه بر مباحث نظری مطرح شده مطابق با برنامه ارائه شده سمینارهایی پیرامون موضوعات درس توسط

دانشجویان به صورت انفرادی و یا گروهی برگزار می‌گردد.

در تمامی جلسات بحث آزاد دانشجویان مطابق با مباحث مطرح شده در کلاس و با نظر استاد از ارکان کلاس خواهد بود.

انجام یک پژوهش در زمینه روانشناسی محیط‌های آموزشی بخش مهمی از فعالیت علمی دانشجویان را دربرمی‌گیرد.

۴) ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌ای برگزار در

هفته اول	تعریف روانشناسی ، بیان تاریخچه مختصری از روانشناسی و بیان اهمیت مسئله رابطه متقابل معماری و رفتار انسانی
هفته دوم	معرفی مختصر نظریه پردازان و نظریه های شاخص روانشناسی ، بررسی تطبیقی میان این نظریه ها (همراه با ارائه سمینار توسط دانشجویان)
هفته سوم	معرفی مکاتب پایه در روانشناسی به همراه بررسی اصول و مبانی هریک از آن ها : (شناخت گرایي ساختارگرایی ، روانکاوی و ...)
هفته چهارم	تبیین رابطه متقابل میان کالبد معماری و رفتار انسانی و ارائه مکاتب سه گانه محیطی : جبریت محیطی ، جبریت کالبدی ، جبریت معماری
هفته پنجم	روانشناسی محیط تعاریف و تاریخچه ، بررسی رابطه محیط کالبدی و اجتماعی بر افراد و بررسی تاثیر افراد بر محیط های فیزیکی و اجتماعی
هفته ششم	نظریات چهارگانه محیط و رفتار: اختیاری ، احتمال گرا ، امکان گرا ، جبریت
هفته هفتم	تعریف برخی مفاهیم پایه در روانشناسی محیط
هفته هشتم	بررسی جامع نظریات روانشناسی یادگیری ، ارائه مهمترین مکاتب روانشناسی یادگیری و بیان اندیشه های نظریه پردازانی چون ، ژان زاک روسو ، ماریا مانتستوری و ... در نگاه به آموزش کودک .
هفته نهم	بررسی و ارائه نظریات هانس شارون ، هرمان هرتربرگر ، لویی کان ، آلدو روسی ، و... در ساخت مدارس و مراکز یادگیری برای کودکان .
هفته دهم	اهمیت توجه به شاخص های عملکردی ، شاخص های ایمنی و ویژگی های کمی و کیفی در فضا و تاثیر عمومی محیط بر کودک .
هفته یازدهم	اهمیت توجه به موضوعاتی مانند جهت یابی فضا ، فضاهای جمعی ، خلوت ، خوانایی ، اطلاعات در محیط ، استفاده از رنگ های مهیج ، ارتباط پذیری ، انعطاف فضایی ، شفافیت و خاطره انگیزی
هفته دوازدهم	تبیین رابطه بین کالبد معماری و کیفیت یادگیری در محیط های آموزشی و رابطه ی بین ابعاد فیزیکی و رفتاری در محیط های آموزشی و تاکید بر آموزش موثرتر و لذت بخش تر .
هفته سیزدهم	
هفته چهاردهم	
هفته پانزدهم	
هفته شانزدهم	

۵) روش ارزیابی درس و استاد :

ارزیابی درس از طریق امتحان کتبی ، میزان حضور و فعالیت دانشجو در مباحث کلاس و همچنین کیفیت سمینارها و فعالیت های پژوهشی دانشجو خواهد بود .

- ۱۰ نمره امتحان کتبی پایان ترم
- ۱۰ نمره مجموع فعالیت علمی دانشجو (فعالیت کلاسی و پژوهشی)

۶) مشخصات استاد درس :

استاد این درس بایستی دارای مطالعات جامع در زمینه روانشناسی و مسلط به مکاتب و تاریخچه علم روانشناسی باشد به گونه ای که توانایی بررسی تطبیقی مکاتب روانشناسی را داشته باشد . همچنین مسلط به نظریه های ارائه شده در زمینه محیط و رفتار بوده و در زمینه طراحی محیط های یادگیری دارای مقالات و مطالعات باشد .

۷) منابع و مراجع اصلی درس :

۱۱. روانشناسی محیط و کاربرد آن . شهرناز مرتضوی . انتشارات دانشگاه شهید بهشتی
۱۲. دستور زبان طراحی محیط های یادگیری (مفاهیم و تجربه ها) ، حامد کامل نیا ، انتشارات سبحان نور
۱۳. روانشناسی یاددهی ، یادگیری سامان دهی محیط های یادگیری ، دیوید وایتبرد ، ترجمه محمود تلخایی و مقصود خدایاری
۱۴. فضاهای آموزشی از دیدگاه روانشناسی محیط ، شهرناز مرتضوی ، انتشارات سازمان نوسازی مدارس
۱۵. روانشناسی محیطی ، مک اندرو فرانسیس ، ترجمه غلامرضا محمودی
۱۶. محیط و رفتار اجتماعی ، خلوت ، فضای شخصی ، قلمرو و ازدحام . ایریون آلمن . ترجمه علی نمازیان . انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
۱۷. آفرینش نظریه معماری (نقش علو رفتاری در طراحی محیط) ، جان لنگ ، علیرضا عینی فر، انتشارات دانشگاه تهران .
۱۸. تفسیر محیط به روش سنتی ، ساختار زدایی و هرمنوتیک ، روبرت مونگر ، دانشگاه تهران .
۱۹. مبانی فلسفی و روانشناختی ادراک فضا ، کلی ال راس ، کلیر کوپر، ترجمه جلفای ، نشر خاک
۲۰. بعد پنهان ، هال ادوارد تی ، منوچهر طبیبیان ، انتشارات دانشگاه تهران
۲۱. پدیدار شناسی مکان ، پروین پرتویی ، انتشارات فرهنگستان هنر
۲۲. روانشناسی تصویر ذهنی ، ماکسول ماتز ، ترجمه مهدی قرچه داغی ، نشر شباهنگ
۲۳. روانشناسی احساس و ادراک ، محمد کریم خدا پناهی ، انتشارات سمت
۲۴. دایره المعارف روانشناسی و روانکاوی ، عنایت الله شکیبا پور
۲۵. روانشناسی شناختی ، علی نقی خرازی ، نشر نی
۲۶. روانشناسی پرورش استعداد ها ، ملک سیما احمدیه (ابتهاج) ، شرکت سهامی انتشار
۲۷. روانشناسی و آموزش ، سوزان بنتهام ، ترجمه زهرا اکبری ، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
۲۸. نظریه پردازان و نظریه های روانشناسی ، گردآوری محمود ساعت چی ، انتشارات جنگل
۲۹. خود شناسی به روش یونگ ، مایکل دانیلز، ترجمه اسماعیل فصیح ، انتشارات آسونه
۳۰. روانشناسی و رنگ ها ، ماکس لوجر ، منیره رحمانی پور ، انتشارات فتحی
۳۱. محیط های پاسخده : ای ین بنتلی، آلن الکتک، پال مورین ، سومک گلبن ، گراهام اسمیت ، مترجم دکتر مصطفی بهزاد فر، ناشر دانشگاه علم و صنعت ایران
۳۲. پویه شناسی صور معماری ، رودولف آرتهایم، مهرداد قیومی بیدهندی ، انتشارات سمت

برنامه ریزی کالبدی معماری فضاهای آموزشی

نوع واحد: نظری - عملی

تعداد واحد: ۲ واحد

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناسایی عوامل کمی مؤثر در طراحی و تعیین مقدار آنها با تحلیل صحیح مستندات و ارائه استدلالهای

منطقی

(۱) هدف درس:

برنامه ریزی کالبدی معماری فعالیت و سازماندهی کمی فضاها برای بهره‌برداری در طول زمان است که قبل از فعالیت طراحی معماری (سازماندهی کیفی فضاها) انجام می‌شود و در این راستا اهداف برنامه ریزی مشخص و مفاهیم برنامه ریزی در جهت مشکل یابی مفاهیم طراحی مشخص شده و نیازهای عملکردی، فرمی، اقتصادی تعیین و مسئله‌های طرح تبیین می‌گردد تا طراح بتواند در طراحی خود به مسائل بیان شده پاسخی معمارانه ارائه نماید. برنامه ریزی معماری، از جمله مؤثرترین خدمات مهندسی برای تعیین سرنوشت کمی و مدیریتی فضا است که با تحلیل صحیح نیازهای ناشی از سازمان و گردش کار معین کاربری‌ها، شاخص‌ها و ضوابط پیش‌بینی سطوح، نتایج کار خود را به صورت ساختارهایی ارائه می‌نماید. در گرایش آموزشی توصیه می‌شود این درس به صورت تخصصی به برنامه ریزی کالبدی فضاهای آموزشی بپردازد.

این فعالیت در شکل سنتی آن به صورت توأمان با طراحی معماری انجام می‌شده ولی امروز به دلیل اهمیت بهره‌وری از سرمایه گذارپها، به صورت نسبتاً مستقل از طراحی معماری قبل از طراحی معماری انجام می‌شود. آشنایی دانشجویان با روند برنامه ریزی در معماری به آنان کمک می‌کند تا در مرحله طراحی معماری روند صحیح تری را در پیش بگیرند و به نتایج مطلوب تری مطابق با واقعیات دست یابند.

۲) معرفی رئوس مطالب:

- ۱- تعریف برنامه‌ریزی فیزیکی
- ۲- عوامل مؤثر در برنامه‌ریزی کالبدی
- ۳- معرفی مستندات و معیارهای مؤثر در برنامه‌ریزی کالبدی
- ۴- مراحل و روند برنامه‌ریزی فیزیکی
- ۵- بررسی مقایسه‌ای مصادیق
- ۶- جمع بندی

۳) معرفی روش تدریس و ارائه درس و روش های تحقیق مورد استفاده:

دانشجویان در این کلاس همزمان با مسائل نظری مطرح شده باید موضوعی را برنامه ریزی نمایند که بهتراست این موضوع منطبق با گرایش آن‌ها و در ارتباط با فضاهای آموزشی باشد.

۴) ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌ای برگزاری درس :

تعریف درس و بیان مسئله و ارائه برنامه کلاس	هفته اول
توضیح برنامه‌ریزی کالبدی ، لزوم تدریس این درس ، توضیح اهداف و نتایج حاصل از آن	هفته دوم
عوامل مؤثر در برنامه‌ریزی کالبدی : نوع کاربری ، بهره بردار- User (سن، جنسیت و...)، کارفرما (اقتصادی، سرمایه و...) ، مکان اجرای پروژه (کدام شهر، منطقه و...)	هفته سوم
ادامه عوامل مؤثر در برنامه‌ریزی کالبدی	هفته چهارم
معرفی مستندات و معیارهای مؤثر در برنامه‌ریزی کالبدی : معرفی منابع و مراجع جهت دستیابی به استانداردها مانند مقررات ملی ساختمان، انتشارات سازمان برنامه و بودجه، انتشارات سازمان نوسازی مدارس، انتشارات وزارت علوم، نوین‌فرت، timesaver و...	هفته پنجم
ادامه معرفی مستندات و معیارهای مؤثر در برنامه‌ریزی	هفته ششم
مراحل و روند برنامه‌ریزی فیزیکی	هفته هفتم
ادامه مراحل و روند برنامه‌ریزی کالبدی	هفته هشتم
بررسی مقایسه‌ای مصادیق : تحلیل نمونه‌های مشابه از لحاظ ابعاد فضایی و مقایسه آنها با استانداردها و layout های حاصله از بخش قبل	هفته نهم
بررسی مقایسه‌ای مصادیق	هفته دهم
جمع بندی	هفته یازدهم
کرکسیون پروژه عملی	هفته دوازدهم تا شانزدهم

۵) روش ارزیابی درس و استاد :

در پایان ترمسال ارزشگذاری کارهای دانشجویان بر اساس موارد زیر خواهد بود :

- امتحان کتبی از مباحث نظری مطرح شده
- حضور فعال دانشجو در کلاس
- صحت روند و نتایج پروژه عملی برنامه ریزی

۶) مشخصات استاد درس :

- تسلط بر مباحث برنامه ریزی شهری و معماری
- آشنایی با روند پروژه های معماری
- تجربه در زمینه انجام پروژه های عملی معماری

۷) منابع و مراجع اصلی درس :

مبانی برنامه ریزی معماری ، تبیین روش مسئله کاوی ، ویلیام ام . پنیا، استیون پارشال ، محمد احمدی نژاد ، نشر

خاک

نویفرت

timsaver

گرافیک استاندارد

منابع و مراجع نشریات سازمان برنامه و بودجه

نشریات سازمان نوسازی مدارس ، نشریات وزارت علوم و...

مکانیابی و برنامه ریزی سایت با رویکرد فرهنگی اجتماعی

نام درس: مکانیابی و برنامه ریزی سایت با رویکرد فرهنگی اجتماعی

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی)

نوع درس: نظری - عملی

هم‌نیاز: .....

پیش‌نیاز: .....

۱. اهداف کلی درس

- آشنایی با مبانی مکان‌یابی برای کاربری‌های آموزشی فرهنگی
- آشنایی با برخورد علمی و عملی با مبانی برنامه‌ریزی سایت و ملاحظات زیست‌محیطی مربوط به آن و تکمیل آن با رویکرد فرهنگ محوری
- استفاده بهینه از توانایی‌های سرزمینی و پیشگیری از اثرات سوء توسعه کالبدی بر محیط
- شناسایی عوامل مؤثر در برنامه‌ریزی پتانسیل‌های محیطی، امکانات و محدودیت‌های محیط در پذیرش کاربری‌های آموزشی فرهنگی
- اصول برنامه‌ریزی سایت و منظر برای کاربری‌های فرهنگ محور

۲. رئوس مطالب درس

- مقدمه، تعاریف و مفاهیم پایه در مکانیابی و برنامه‌ریزی سایت
- مروری کوتاه بر نظریه‌های مکان‌یابی: نظریه تونن، کولی، هیگ، بوبک و ...
- مروری بر مدل‌های مکان‌یابی: تئوری والتر کریستالر در مکان‌یابی سکونتگاه‌ها، مدل کریستالر، مدل جاذبه لوری
- مکان‌یابی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)
- عوامل مؤثر در مکان‌یابی: تأثیر اقتصاد، مسائل زیست‌محیطی و اکولوژی در مکان‌یابی، تأثیر عوامل جغرافیا، فرم پوسته زمین و توپوگرافی در مکان‌یابی
- مشخصات مکانی مطلوب برای کاربری‌های فرهنگ محور
- اصول مکانیابی کاربری‌های آموزشی فرهنگی
- ملاحظات گوناگون فرهنگی، اجتماعی، زیست‌محیطی و سلامتی در مکان‌یابی بناهای مختلف آموزشی فرهنگی
- روش‌های شناخت و ارزیابی محیط و منظر محیط
- توان اکولوژیک سرزمین و روش‌های تحلیل و ارزیابی زمین
- برنامه‌ریزی و تحلیل سایت برای کاربری‌های بهداشتی و درمانی: تحلیل بافت سایت، دسترسی‌ها و حجم ترافیک درون و اطراف، خطوط خدمات شهری، عوارض طبیعی، چشم‌اندازها، منظر ساخت و ساز موجود، وضعیت خاک، پوشش گیاهی و جانوری، کیفیت‌های حسی، کیفیت‌های زیبایی‌شناختی، مفاهیم فرهنگی تحلیل سایت، معیار انتخاب سایت، اقلیم و مؤلفه‌های آب و هوا، انرژی و اطلاعات مربوط به مقررات ساخت و ساز در منطقه.

۳. روش ارزیابی:

- امتحان کتبی
- گزارش تحقیق یا پروژه‌ای ارائه شده توسط دانشجو

کاربرد کامپیوتر در معماری بناهای آموزشی فرهنگی

نام درس: کاربرد کامپیوتر در معماری بناهای آموزشی فرهنگی

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی)

نوع درس: نظری - عملی

هم‌نیاز: .....

پیش‌نیاز: .....

۱. اهداف کلی درس

اهداف کلی این درس عبارت است از:

- آشنایی دانشجویان با نقش کامپیوتر و نرم‌افزارهای مهندسی برای بهبود کیفیت طراحی بناهای آموزشی فرهنگی و شیوه‌ی ارانده‌ی طرح‌ها
- آشنایی دانشجویان با نرم‌افزارهای کمکی جهت بهبود کارایی طرح‌های ساختمان‌های آموزشی فرهنگی و صرف و نحو فضاها (space syntax)

۲. رئوس مطالب درس

- معرفی و تشریح نرم‌افزارهای مهندسی برای ارانده‌ی طرح‌های معماری و خصوصیات هر یک
- ارزیابی مطلوبیت نرم‌افزارهای مختلف برای بکارگیری در طراحی و ارانده‌ی طرح ساختمان‌های آموزشی فرهنگی
- معرفی نرم‌افزارها و شیوه‌های کامپیوتری برای تحلیل کارایی طرح‌های آموزشی فرهنگی، برنامه‌ریزی و مدیریت پروژه
- معرفی و تشریح نحوه‌ی کار نرم‌افزارهای کامپیوتری برای هدف صرف و نحو فضاها (space syntax)

۳. روش ارزیابی

ارزیابی نهایی مبتنی بر سه راستای زیر خواهد بود:

- امتحان عملی یا کتبی
- کیفیت و مطلوبیت پروژه‌ی عملی دانشجویان
- مشارکت دانشجویان در پیشبرد مباحث کلاس

زبان تخصصی

نام درس: زبان تخصصی

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع درس: نظری

پیش‌نیاز: .....

هم‌نیاز: .....

۱. اهداف کلی درس

زبان تخصصی پیشرفته انگلیسی برای گرایش معماری فضاهای آموزشی و فرهنگی، در نیمسال اول هر سال تحصیلی ارائه شود این درس براساس اهداف و سرفصل دروس پیشنهادی زیر و با روش ویژه و آزموده شده‌ای ارائه می‌شود.

اهداف درس:

- آشنایی دانش پژوهان با اصطلاحات خاص توسعه و معماری فضاهای آموزشی و فرهنگی
- آشنایی با ترجمه عملی و علمی؛ و مفهوم سازی متون تخصصی
- آشنایی با محاوره تخصصی رشته و تدوین و ارائه مقاله

۲. رئوس مطالب درس

- معادل سازی اصطلاحات تخصصی و توسعه مفاهیم مرتبط با معماری فضاهای آموزشی و فرهنگی
- آشنایی با اصول ترجمه تخصصی
- استانداردهای مخفف‌های مرجع‌نویسی
- استانداردها و طریقه مقاله نویسی به زبان انگلیسی
- روش تدریس بصورت زیر خواهد بود:
- ارائه ترجمه زنده و عملی در کلاس توسط دانش پژوهان
- تصحیح ترجمه و مفهوم سازی در کلاس
- مباحثه به زبان انگلیسی بر مبنای سرفصل دروس تخصصی

۳. روش ارزیابی:

- نیم امتحان و امتحان نهایی (۸-۱۰ نمره)
- ارزیابی ترجمه عملی در کلاس (۳-۵ نمره)
- ارزیابی ارائه مقاله به انگلیسی (۳-۵ نمره)
- ارزیابی مشارکت در مباحث کلاس (۳ نمره)
- ارزیابی فعالیت دانش پژوهان بصورت ترکیبی از موارد مربوطه خواهد بود در کلیه بخشهای فوق در جهت بهبود کلیت درس، امکان تغییراتی وجود دارد.

سیستم های آموزشی و طراحی فضاهای آموزشی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

۱- اهداف کلی درس:

- آشنایی با نظام‌ها مختلف آموزشی و تحلیل هر یک
- شناخت روشهای سنتی آموزش و مقایسه روش‌های جدید و گذشته و قابلیت‌های هر یک
- ایجاد توانایی انتخاب یک نظام آموزشی و تنظیم ریز برنامه و جزئیات لازم برای طراحی یک فضای آموزشی متناسب با آن

۲- رئوس مطالب درس:

- ۱- تاریخچه نظام‌های آموزشی جدید
- ۲- مروری بر نظریه‌های جدید تعلیم و تربیت
- ۳- مقایسه دو نظام آموزشی دانشجو محور و استاد محور
- ۴- مقایسه دو نظام آموزشی باز و بسته (متمرکز و گسترده)
- ۵- تغییر نظام آموزشی در طول نظام تحصیلی
- ۶- شناخت و تحلیل نظام‌های آموزشی سنتی
- ۷- مقایسه تطبیقی مدارس و فضاهای آموزشی با نظام‌های آموزشی متفاوت
- ۸- آشنایی با روشهای تنظیم برنامه فیزیکی در هر یک از نظامهای آموزشی
- ۹- پژوهش‌های سنجش نتایج نظامهای آموزشی متفاوت در حین دوره و بعد از دوره

سمینار

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: نظری - عملی

پیش‌نیاز: روش تحقیق معماری

۱- اهداف کلی درس:

- آشنا ساختن دانشجو با مفاهیم و اصول کلی و عمومی و مقررات تهیه پایان‌نامه و آماده نمودن وی برای انتخاب موضوع پایان‌نامه
- تنظیم پروپوزال و طرح مطالعه و تحقیق پایان‌نامه و انتخاب استاد راهنما و اساتید مشاور و انتخاب روش تحقیق برای انجام مطالعات پایان‌نامه
- موضوع سمینار، موضوعی است عام در راستای تخصصی دانشجو که در انتها می‌تواند موضوع خاصی از درون آن منبعث شده و موضوع پایان‌نامه دانشجو را تشکیل دهد.

۲- رئوس مطالب درس:

- مطالعه زمینه‌های تحقیقاتی جاری، معرفی مسائل و مشکلات کشور در حوزه معماری مسکن
- معرفی زمینه‌های تحقیقاتی که دانشجویان ممکن است پروژه خود را از میان آنها برگزینند.
- تبیین اهمیت و ویژگی‌های پایان‌نامه (مستندسازی، مستدل‌سازی، برنامه‌ریزی و طراحی)
- تشریح نقش و جایگاه استاد راهنما و اساتید مشاور پایان‌نامه
- انتخاب موضوع سمینار و ارائه طرح مطالعاتی آن
- منبع‌شناسی: کتاب‌شناسی، سازمان‌شناسی و شناسایی پایگاه‌های اطلاعاتی علمی در راستای موضوع
- مطالعات لازم در ارتباط با موضوع سمینار، پیشینه و جمع‌آوری واقعیت‌ها، داده‌ها و اطلاعات مرتبط با زمینه
- معیارهای انتخاب موضوع پایان‌نامه و چگونگی استخراج آن از مطالعات انجام شده سمینار و ارتباط آن با گرایش تخصصی
- بیان مشکل و مسئله‌یابی در راستای انتخاب موضوع پایان‌نامه
- پرورش محتوایی سئوالات تحقیق پس از اتمام مرحله موضوع‌یابی
- تدوین پروپوزال و طرح تحقیق پایان‌نامه که شامل اهداف، سئوالات، فرضیات و روش تحقیق می‌باشد.
- در انتها هر دانشجو، مطالعات انجام داده خود را به صورت یک گزارش عطفاتی ساختارمند تدوین و در یک سمینار ارائه می‌نماید.

کارگاه طراحی معماری ۱

تعداد واحد : ۴ واحد

نوع درس : ۱ واحد نظری ، ۳ واحد عملی

پیشنیاز:

موضوع : آشنایی با طراحی محیط های آموزشی

۱) هدف درس:

هدف دروس طراحی در گرایش آموزشی آشنا نمودن دانشجویان با اهمیت و سازو کارهای طراحی فضاهای آموزشی برای دانش آموزان و دانشجویان است . تبیین اهمیت طراحی معماری فضاهای آموزشی در کیفیت یادگیری از ارکان اصلی این درس محسوب می شود .

آشنایی با بنیان های نظری گوناگون شکل دهنده به مراکز آموزشی و تحلیل تجربیات تاریخی و معاصر در داخل و خارج از کشور و تمرین طراحی مناسب آن ها از مهمترین فعالیت های صورت گرفته در این درس می باشد .

در درس طرح ۱ توصیه می گردد یک مدرسه در بافت محلی و زمین موجود ارائه شود تا دانشجویان با تحلیل و ارزیابی سایت و تمرین طراحی در یک پروژه واقعی مطالب مورد نیاز را فراگیرند .

۲) معرفی رئوس مطالب :

۱۹. مطالعه و ارائه سمینار پیرامون تجربیات طراحی مدرسه در ایران و خارج از کشور.
۲۰. آشنایی با روانشناسی یادگیری و تاثیر آن در شکل گیری کالبد مدارس (در مورد طراحی مدارس در مقاطع پایین مطالعات و آشنایی مختصر با روانشناسی کودکان و نیاز های آن ها
۲۱. استنتاج سرانه ها و استاندارد ها ، نیازهای اقلیمی ، جایگیری مطلوب مدرسه در محله و کاربری های سازگار و ناسازگار با کاربری آموزشی ، دسترسی های مطلوب و ...
۲۲. عملکردها و فضاهای مورد نیاز در یک مدرسه مطلوب
۲۳. محاسبه مساحت مدرسه و جمعیت دانش آموزان مدرسه متناسب با ویژگی های محله و ارائه برنامه فیزیکی متناسب با ویژگی های سایت .
۲۴. مدرسه برای دختران یا پسران و بررسی تفاوت های هر یک
۲۵. تحلیل سایت :
- نورگیری و جهت گیری مطلوب ، اشراف و دیدهای به سایت ، بررسی منابع آلودگی صوتی و مسیر های دسترسی به سایت

۲۶. تمرین های طراحی به صورت جداگانه ، پیرامون مباحث کلاس به صورت ماهانه (جداگانه و یا هماتنگ با درس)

۲۷. توجه به طرح مدرسه از بعد طبیعت گرایی ، هویت تاریخی ، فناوری های نوین ، انرژی های پاک ، پایداری زیست محیطی و ...

۳) معرفی روش تدریس و ارائه درس و روش‌های تحقیق مورد استفاده:

این درس به صورت عملی و با مشارکت مستقیم دانشجویان ارائه خواهد شد. سمینارهایی پیرامون نتایج مطالعات دانشجویان در زمینه‌های خواسته شده در جلسات مختلف ارائه می‌گردد. در ادامه روند کلاس به صورت کرکسیون بر کارهای انجام شده توسط دانشجویان خواهد بود.

۴) ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌ای برگزاری درس

تعریف درس و بیان مسئله و ارائه برنامه کلاس، ارائه موضوعات جهت مطالعات دانشجویان	هفته اول
ارائه سمینار تاریخیچه شکل‌گیری فضاهای آموزشی برای کودکان در داخل و خارج از کشور	هفته دوم
ارائه سمینار تجربیات معاصر در زمینه طراحی فضاهای آموزشی در داخل و خارج از کشور و بیان نظریات نظریه پردازان شاخص در زمینه طراحی فضاهای آموزشی برای کودکان.	هفته سوم
ارائه سمینار آشنایی با روانشناسی یادگیری و روانشناسی کودکان و تاثیر آن در شکل‌گیری کالبد فضاهای آموزشی	هفته چهارم
استنتاج سرنانه‌ها و استانداردها، نیازهای اقلیمی، مکان‌یابی مدرسه در محله، کاربری‌های سازگار و ناسازگار با کاربری مدرسه، دسترسی‌های مطلوب و ... + آغاز مرحله طراحی با یک تمرین طراحی (اسکیس) پیرامون موضوع ارائه شده.	هفته پنجم
محاسبه سرنانه‌ها، مساحت مدرسه و جمعیت دانش‌آموزان متناسب با ویژگی‌های سایت و ارائه برنامه فیزیکی مناسب + کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته ششم
نورگیری و جهت‌گیری مطلوب، اشراف و دیدهای به سایت، بررسی منابع آلودگی صوتی و مسیرهای دسترسی به سایت + کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته هفتم
تحویل نهایی بخش مطالعات و جمع‌بندی آن + کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته هشتم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته نهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته دهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته یازدهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته دوازدهم

کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته سیزدهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته چهاردهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته پانزدهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته شانزدهم

۵) روش ارزیابی درس و استاد :

در پایان نیمسال ارزشگذاری کارهای دانشجویان بر اساس موارد زیر خواهد بود :

- مشارکت دانشجو در طول ترم تحصیلی در کلاس
  - تلاش و نتایج کار دانشجو در مرحله مطالعات و تهیه برنامه فیزیکی
  - نتایج تمرین های معماری (اسکیز ها) در طول ترم تحصیلی
  - مطلوب بودن طرح معماری از کلیه ابعاد هنری و فنی و پاسخگویی به تمامی نیازهای مطرح شده در طرح
  - ارائه کامل و مناسب طرح
- امتیاز اختصاص داده شده به بخش چهار از طریق برگزاری روزمان و با نظر هیئت داوری خواهد بود .

۶) مشخصات استاد درس :

استاد این درس علاوه بر تسلط بر زمینه های نظری معماری باید دارای تجربه کافی در زمینه طراحی معماری به ویژه طراحی فضاهای آموزشی و طراحی برای کودکان باشد .
همچنین شناخت و تسلط نسبی بر معماری معاصر و سنتی و ارزش های مطرح در معماری در بعد معماری پایدار ، انرژی های نو ، معماری منظر ، فناوری های جدید و ... لازم است .

۷) منابع و مراجع اصلی درس :

- ✓ کامل نیا، حامد؛ «طراحی محیطهای یادگیری (مفاهیم و تجربه ها)»، انتشارات سبحان نور، تهران ۱۳۸۵
- ✓ طراحی و معماری فضاهای آموزشی، رضا شاطریان ، سیمای دانش
- ✓ روانشناسی و آموزش ، سوزان بنتهام ، ترجمه زهرا اکبری ، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
- ✓ a design manual schools and kindergartens ,mark dudek,birkhauser

کارگاه طراحی معماری ۲

تعداد واحد: ۴ واحد

نوع درس: ۱ واحد نظری ۳ واحد عملی

پیشنیاز: طراحی معماری ۱

موضوع: آموزش و تمرین طراحی فضاهای آموزش عالی، دانشگاه یا دانشکده

(۱) هدف درس:

هدف دروس طراحی در گرایش آموزشی آشنا نمودن دانشجویان با اهمیت و سازو کارهای طراحی فضاهای آموزشی برای دانش آموزان و دانشجویان است. تبیین اهمیت طراحی معماری فضاهای آموزشی در کیفیت یادگیری از ارکان اصلی این درس محسوب می‌شود.

در درس طراحی ۲ توصیه می‌شود یک مجتمع آموزشی عالی، دانشگاه یا دانشکده ارائه شود. این طرح می‌تواند در سایت یک شهر پیش بینی شود تا دانشجویان ضمن آشنایی با مکان یابی طرح مطالعات خود را آغاز و برنامه فیزیکی طراحی را پیشنهاد و با هدایت استاد به جمع بندی برسانند.

توجه به مسائل خاص محیط دانشگاه از جمله: مسائل پیچیده فرهنگی هنری، ویژگی‌های روانشناختی دانشجویان، غیر بومی بودن و غریبگی افراد در دانشگاه، ورود آن‌ها از طریق دانشگاه به عرصه مسائل فرهنگی و سیاسی اجتماع و توجه به دانشگاه به عنوان نمادی از یک تمدن، ضرورت توجه به طراحی فضاهای دانشگاهی را آشکار می‌سازد. از اهداف درس طرح ۲ معماری مساحت بزرگتر پروژه و مکانیابی در یک سایت بزرگ فرهنگی است. همچنین تعریف دقیق برنامه فیزیکی نباید به صورت روشن از آغاز در اختیار دانشجو قرار گیرد بلکه لازم است دانشجو با تحقیق نسبت به غنی کردن برنامه فیزیکی اقدام نماید.

(۲) معرفی رنوس مطالب:

۲۸. مطالعه و ارائه سمینار پیرامون تاریخچه شکل گیری فضاهای آموزش عالی و دانشگاه‌ها در داخل و خارج از کشور.
  ۲۹. بررسی تجربیات معاصر در زمینه طراحی فضاهای دانشگاهی در داخل و خارج از کشور.
  ۳۰. آشنایی با روانشناسی یادگیری و تاثیر آن در شکل گیری کالبد فضاهای آموزشی
  ۳۱. استنتاج سرانه‌ها و استاندارد‌ها، نیازهای اقلیمی، مکان یابی دانشگاه در شهر، کاربری‌های سازگار و ناسازگار در دانشگاه، دسترسی‌های مطلوب و ...
  ۳۲. عملکردها و فضاهای مورد نیاز در یک دانشگاه / دانشکده مطلوب
  ۳۳. بررسی نیازها و امکانات سایت ارائه شده و ارائه برنامه مطلوب
  ۳۴. محاسبه سرانه‌ها مساحت دانشگاه و جمعیت دانشجویان متناسب با ویژگی‌های سایت و ارائه برنامه فیزیکی مناسب.
  ۳۵. تحلیل سایت:
  - نورگیری و جهت گیری مطلوب، اشراف و دیدهای به سایت، بررسی منابع آلودگی صوتی و مسیرهای دسترسی به سایت
  ۳۶. تمرین‌های طراحی به صورت جداگانه، پیرامون مباحث کلاس به صورت ماهانه (جداگانه و یا هماهنگ با درس)
- (۳) معرفی روش تدریس و ارائه درس و روش‌های تحقیق مورد استفاده:

گرایش ساختمان‌های فرهنگی - آموزشی

این درس به صورت عملی و با مشارکت مستقیم دانشجویان ارائه خواهد شد. سمینارهایی پیرامون نتایج مطالعات دانشجویان در زمینه‌های خواسته شده در جلسات مختلف ارائه می‌گردد. نیمه اول ترم بعد نظری کلاس قوی تر است و استاد می‌تواند بخشی از ساعات کلاس را به آموزش و بحث دانشجویی اختصاص دهد. در ادامه روند کلاس به صورت کرکسیون بر کارهای انجام شده توسط دانشجویان خواهد بود. بازدید از طرح‌های دانشگاهی اجرا شده می‌تواند در امر آموزش ثمر بخش باشد.

۴) برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌گی برگزاری درس:

تعریف درس و بیان مسئله و ارائه برنامه کلاس، ارائه موضوعات جهت مطالعات دانشجویان	هفته اول
ارائه سمینار تاریخچه شکل‌گیری فضاهای آموزش عالی و دانشگاه‌ها در داخل و خارج از کشور	هفته دوم
ارائه سمینار تجربیات معاصر در زمینه طراحی فضاهای دانشگاهی در داخل و خارج از کشور و بیان نظریات نظریه پردازان شاخص در زمینه طراحی فضاهای آموزشی.	هفته سوم
ارائه سمینار آشنایی با روانشناسی یادگیری و تاثیر آن در شکل‌گیری کالبد فضاهای آموزشی	هفته چهارم
استنتاج سرانه‌ها و استاندارد‌ها، نیازهای اقلیمی، مکان‌یابی دانشگاه در شهر، کاربری‌های سازگار و ناسازگار با کاربری دانشگاه، دسترسی‌های مطلوب و ...	هفته پنجم
محاسبه سرانه‌ها، مساحت دانشگاه و جمعیت دانشجویان متناسب با ویژگی‌های سایت و ارائه برنامه فیزیکی مناسب	هفته ششم
نورگیری و جهت‌گیری مطلوب، اشراف و دیدهای به سایت، بررسی منابع آلودگی صوتی و مسیرهای دسترسی به سایت.	هفته هفتم
تحويل نهایی بخش مطالعات و جمع‌بندی آن و آغاز مرحله طراحی با یک تمرین طراحی (اسکیس) (پیرامون موضوع ارائه شده).	هفته هشتم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته نهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته دهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته یازدهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته دوازدهم
کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی	هفته

سیزدهم	
هفته چهاردهم	کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی
هفته پانزدهم	کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی
هفته شانزدهم	کرکسیون کارهای دانشجویان در بخش طراحی

۵) روش ارزیابی درس و اسناد :

در پایان نیمسال ارزش گذاری کارهای دانشجویان بر اساس موارد زیر خواهد بود :

- مشارکت دانشجو در طول ترم تحصیلی در کلاس
  - تلاش و نتایج کار دانشجو در مرحله مطالعات و تهیه برنامه فیزیکی
  - نتایج تمرین های معماری (اسکیس ها) در طول ترم تحصیلی
  - مطلوب بودن طرح معماری از کلیه ابعاد هنری و فنی و پاسخگویی به تمامی نیازهای مطرح شده در طرح
  - ارائه کامل و مناسب طرح
- امتیاز اختصاص داده شده به بخش چهار از طریق برگزاری ژورمان و با نظر هیئت ژوری خواهد بود .

۶) مشخصات استاد درس :

استاد این درس علاوه بر تسلط بر زمینه های نظری معماری باید دارای تجربه کافی در زمینه طراحی معماری به ویژه طراحی فضاهای آموزشی و فرهنگی باشد .

۷) منابع و مراجع اصلی درس :

- ✓ کامل نیا، حامد؛ «طراحی محیطهای یادگیری (مفاهیم و تجربه ها)»، انتشارات سبحان نور، تهران ۱۳۸۵
- ✓ اصول طراحی معماری و منظر دانشگاه محمد باقری - حمید رضا عظمتی ، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی
- ✓ martin perci ,wiely – academy .University Builders
- ✓ معماری دانشگاه ، برایان ادواردز ، حمید رضا عظمتی - محمد باقری ، انتشارات هنر و معماری
- ✓ طراحی و معماری فضاهای آموزشی ، رضا شاطریان ، سیمای دانش

کارگاه طراحی معماری سه

تعداد واحد : ۴ واحد

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز :

موضوع : طراحی یک فضای آموزشی وسیع و جامع و آزاد در سطح شهر در موضوعات مختلف علمی، هنری و فرهنگی.

۱- اهداف کلی درس:

۲- دروس طراحی های معماری در گرایش فرهنگی - آموزشی، باید بتواند دانشجویان را با جایگاه مهم و اساسی مراکز فرهنگی و آموزشی آشنا نموده و اهمیت این مرکز را در شکل گیری و هویت بخشی یک مجموعه شهری تبیین نماید. تقویت بنیانهای نظری در شکل گیری این مراکز (بخصوص مراکز آموزشی و دانشگاهها و ...) و آشنایی و تحلیل تجربیات تاریخی و معاصر آنها در ایران و جهان و تمرین و ممارست در طراحی مناسب و شایسته آنها از اهم اهداف این درس است.

۳- رئوس مطالب درس:

۱. مطالعه و ارائه سمینار پیرامون تجربیات طراحی فرهنگسرا در ایران و خارج از کشور.
۲. استنتاج سرنانه ها و استانداردها، نیازهای اقلیمی، دسترسی های مطلوب و ...
۳. عملکردها و فضاهای مورد نیاز در یک فرهنگسرای مطلوب
۴. ارائه برنامه فیزیکی متناسب با ویژگی های سایت.
۵. تحلیل سایت شامل تورگیری و جهت گیری مطلوب، اشراف و دیدهای به سایت، بررسی منابع آلودگی صوتی و مسیر های دسترسی به سایت.
۶. تمرین های طراحی به صورت جداگانه، پیرامون مباحث کلاس به صورت ماهانه (جداگانه و یا هماهنگ با درس)

۴- روش تدریس و ارائه درس و روشهای تحقیق مورد استفاده :

این درس به صورت عملی و با مشارکت مستقیم دانشجویان ارائه خواهد شد. سمینارهایی پیرامون نتایج مطالعات دانشجویان در زمینه های خواسته شده در جلسات مختلف ارائه می گردد. نیمه اول ترم بعد نظری کلاس قوی تر است و استاد می تواند بخشی از ساعات کلاس را به آموزش و بحث دانشجویی اختصاص دهد. در ادامه روند کلاس به صورت کرکسیون بر کارهای انجام شده توسط دانشجویان خواهد بود. بازدید از طرح های دانشگاهی اجرا شده می تواند در امر آموزش ثمر بخش باشد.

۵- ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته‌ای برگزاری درس :

جلسات	موضوع درس	اجزا درس
اول	آشنایی با موضوع	آشنایی و معرفی کلیات طرح . ارائه ی برنامه کلاس و موضوع پروژه.
دوم	تعریف فعالیت ها	طرح مسأله و اهمیت موضوع. ارائه ی برنامه کلاس و موضوع پروژه. ارائه برنامه فیزیکی اولیه و معرفی کلیات سایت پروژه. معرفی نیازهای برنامه اسکیس ها.
سوم	اسکیس (۱)	برنامه فیزیکی اسکیس ابتدای جلسه ارائه شده و بلافاصله شروع خواهد شد. (زمان اسکیس حدود ۳ / ۵ ساعت می باشد) در زمان باقیمانده کلاس ، به مدت حدود ۱ / ۵ ساعت کارهای انجام شده ، تحلیل خواهند شد.
چهارم	کنفرانس اولیه	ارائه و کرکسیون گزارش مقدماتی گروه های مطالعاتی نقد و کرکسیون فردی اسکیس.
پنجم	اسکیس فرم (۲)	برنامه فیزیکی اسکیس فرم ابتدای جلسه ارائه شده و بلافاصله شروع خواهد شد. ارائه ی اسکیس فرم ، بصورت دست آزاد و تکنیک آزاد به سلیقه دانشجوی ، بر روی یک شیت مقوایی با قطع ۱۰۰ × ۷۰ سانتی متر خواهد بود. (زمان ساخت حجم و اسکیس حدود ۴ ساعت می باشد). در زمان باقیمانده کلاس ، به مدت حدود یک ساعت کارهای انجام شده ، تحلیل خواهند شد.
ششم و هفتم	سمینار گروه های مطالعاتی (۱)	(بازدید از سایت توسط دانشجویان انجام شده است). سمینار گروه های مطالعاتی. کرکسیون و نقد اسکیس ها (۱ و ۲). کرکسیون ارائه و تحلیل فضای سایت طرح (فردی).
هشتم تا یازدهم	کرکسیون ایده ، فرم و عملکرد	کرکسیون و نقد ایده ی طرح به همراه ماکت و مدارک جمع بندی شناخت وضع موجود و اطلاعات کلی طرح تعیین نقاط مبنای طراحی نقدین برنامه فیزیکی مورد نظر طراح تبیین و شرح ذهنی کانسبت کلی و ایدئوگرام طرح فلسفه طرح و دیدگاه طراح و ... تهیه ماکت های اتود حجمی فرم و روند طراحی. اسکس عملکرد (۳).
دوازدهم تا چهاردهم	کرکسیون نقشه ها و مدارک	کرکسیون سایت پلان، پلان، طبقات، برش ها ، نماها و ماکت. اسکس طراحی داخلی یکی از فضاهای اصلی پروژه (۴). کرکسیون طراحی داخلی لکه گذاری و تعیین محدوده ها، ارتباطات سواره، پیاده و توقفگاه ها، عناصر فضاهای باز ، نیمه باز و بسته تعیین معماری طرح، نظم عمومی و عملکردی، نظم ارتباطات، شبکه و الگوی

معماری		
تحويل موقت سایت پلان، پلان طبقات، برش ها ، نماها و ماکت تقد پروژه ها.	تحويل موقت	پانزدهم
کرکسیون های تکمیلی و انمام فرآیند سؤال تا جواب. کرکسیون ارائه نهایی ، شیت بندی و تأیید مدارک و مستندات و ماکت.	کرکسیون تکمیلی ابنه ، فرم و عملکرد	شانزدهم

۶- روش ارزیابی :

- در پایان نیمسال ارزش‌گذاری کارهای دانشجویان بر محورهای ذیل خواهد بود.
- ۱- تلاش و نتایج کار دانشجو (یا دانشجویان) در مرحله مطالعاتی و تهیه برنامه فیزیکی .
  - ۲- نتایج تمرینهای معماری دانشجو در طول نیمسال.
  - ۳- مطلوب بودن طرح معماری از کلیه ابعاد مهندسی و هنری (محتوایی و کالبدی) .
  - ۴- انطباق کامل طرح معماری با برنامه فیزیکی .
  - ۵- ارائه کامل و مناسب طرح .

• مطالعات ۲۰٪

• اسکیس و تحويل بموقع مدارک طول ترم ۱۰٪

• طراحی و کرکسیون منظم ۴۰٪

• ارائه نهایی ۳۰٪

تذکر: ارزشیابی نهایی با ارائه ی تمامی موارد ذکر شده در زمان مقرر ممکن بوده و در صورت عدم کامل نبودن ، بقیه موارد نیز ارزشیابی نخواهند شد.

۷- مشخصات استاد درس:

استاد این درس علاوه بر تسلط بر زمینه های نظری معماری باید دارای تجربه کافی در زمینه طراحی معماری به ویژه طراحی قضاهاى فرهنگى باشد .
همچنین شناخت و تسلط نسبی بر معماری معاصر و سنتی و ارزش های مطرح در معماری در بعد معماری پایدار ، انرژی های نو ، معماری منظر ، فناوری های جدید و... لازم است .

۸- منابع و مراجع اصلی درس:

اسپاسکی، بان، ۱۳۶۳، محیط و جامعه، ترجمه فرشته گوران سوادکوهی، در مجله magzingira، شماره ۷، توامبر

۱۹۸۳

سلطانزاده، حسین، ۱۳۸۴، نماد بردازی در معماری ایرانی، در مقالات اولین هم اندیشی هنر و عناصر طبیعت، تهران، فرهنگستان هنر

کدوریال، پروین، ۱۳۶۲، بررسی دیدگاه بروئر و مروری بر سایر دیدگاه‌ها در رشد، دفتر همکاری‌های حوزه و دانشگاه تهران
کسمایی، مرتضی، ۱۳۸۲، اقلیم و معماری، ویراست محمد احمدی نژاد، اصفهان، خاک، ویراست دوم
کامل نیا، حامد، ۱۳۸۶، دستور زبان طراحی محیط‌های یادگیری، چاپ اول، تهران، انتشارات سیحان نور
گروه مطالعات و برنامه ریزی شهری، ۱۳۶۹، فضای سبز شهری، استانداردها و انواع، تهران، وزارت کشور
گیفورد، رابرت، ۱۳۷۸، شخصیت و محیط"، مترجم نگین جواهریان و دیگران، مجله معماری و فرهنگ، شماره ۲ و ۳
مایس، پیرفون، ۱۳۸۴، عناصر معماری از فرم به مکان، ترجمه مجتبی دولتخواه، تهران، ملانک
مجتوبیان، هتريک، ۱۳۷۴، مباحثی پیرامون پارک‌ها، فضای سبز و تفرجگاه‌ها، تهران، سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهر
تهران

نامور مطلق، بهمن، ۱۳۸۴، رویکردی اسطوره‌ای به عناصر چهارگانه در فرهنگ ایرانی، در مقالات اولین هم‌اندیشی هنر و
عناصر طبیعت، تهران، فرهنگستان هنر
یزدانیان، مهرداد، ۱۳۸۱، فرهنگسرای سبز چیتر منطقه ۲۲ تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت

طرح و رساله نهایی

تعداد واحد : ۶ واحد

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز :

موضوع : مرکز بزرگ آموزشی و فرهنگی شامل اغلب کاربریهای مطرح در طرحهای معماری یک و دو و سه

سه

۱- اهداف کلی درس:

در چنین نظامی پایان نامه و طرح نهایی کارشناسی ارشد محصول فرآیند تحصیل دانشجو در دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد معماری است. این طرح چنانچه با موفقیت صورت پذیرد امکان این را فراهم خواهد ساخت که طرح نهایی دانشجو همچون طرحهای یک، دو، سه در ارتباط با موضوع خاص گرایش و در سیر متوالی و متکامل موضوعات طرحهای پیشین قرار گرفته و توانمندی و تخصص فارغ التحصیلان خود را در این گرایش خاص و در حدی ممتاز قابل قبول و مطابق با استانداردهای بین المللی و از همه مهمتر مفید فایده به حال جامعه تخصصی و نیازهای کشور فراهم آورد.

۲- رئوس مطالب درس:

پایان نامه کارشناسی ارشد معماری در این گرایش نیز همچون گرایشهای دیگر از دو بخش گزارش و

توصیف می گردد :

۱- گزارش مکتوب پایان نامه شامل معرفی موضوع مورد طراحی

۲- نظریه پردازی در زمینه های فکری و فلسفی موضوع مربوطه و مبانی نظری شکل گیری طرح

۳- مطالعات مربوط به محل طراحی تاریخچه موضوع و تجربیات گذشته

۴- سیاست گذاری و برنامه کالبدی طرح

در این مرحله رجوع به اساتید برای مشاوره های گوناگون پیرامون موضوع پروژه از مسایل بسیار مهم در این بخش است.

همچنین بنا به تشخیص و صلاحدید استاد راهنما می توان از جلسات کراسیون و مشاوره مشترک بین تعدادی از دانشجویان

استفاده نمود.

۳- روش تدریس و ارائه درس و روشهای تحقیق مورد استفاده :

مراحل انجام تحقیقات و سیر مطالعاتی پروژه بر اساس ماهیت موضوع آن در حوزه های مختلف انجام می شود. در

یک ساحت کلی می توان مراحل مطالعاتی تحقیقاتی پروژه را در سه حوزه اصلی کتابخانه ای، اینترنتی و میدانی دسته بندی

نمود. ابتدا در راستای شکل گرفتن مبانی نظری کار و تکمیل اطلاعات علمی- کاربردی، مطالعات کتابخانه ای انجام پذیرد.

سپس در جهت تکمیل مطالب و خصوصاً استفاده از منابع روزآمد و جدید، جستجوهای اینترنتی در سایت های معتبر علمی

انجام گرفته و در مرحله نهایی و پس از جمع بندی میانی نظری پروژه، مطالعات میدانی جهت شناخت بستر طرح و جانیی مناسب سایت طراحی صورت پذیرد.

در زمینه مطالعات کتابخانه ای و با مرور بر منابع داخلی و یا ترجمه شده، مطالب مفصل و جامعی که ارتباط مستقیم با موضوع پروژه باشد، یافت شود. همچنین می توان از طریق سایت های علمی اینترنتی و یا بانک اطلاعاتی کتابخانه های دیجیتال استفاده شود.

در مراحل بعدی تحلیل و ارزیابی روی داده های جمع آورش شده صورت گرفته و بر مبنای هدف نهایی دسته بندی و ارائه گردد. پیروسه تکمیلی این فرآیند نتیجه گیری از مباحث مطرح شده و ایجاد برآیند واقع گرایانه از مطالعات آکادمیک و تجارب صورت گرفته، است. و در نهایت ارائه راهکار و توصیه های لازم در زمینه تحقیق است تا بر اساس آن بتوان نسبت به طراحی موضوع طرح نهایی اقدام شود.

۴- ارائه برنامه تفکیکی ۱۶ هفته ای برگزاری درس :

- مروری کلی بر ادبیات و پروژه های انجام شده در این زمینه به منظور انتخاب موضوع.
- انتخاب و تدقیق موضوع و بررسی جواب آن
- تهیه پیشنهاد تحقیق
- جستجو و مطالعه کتابخانه ای برای تهیه فیش ها
- جستجو در سایتهای معتبر اینترنتی و ترجمه منابع
- انتخاب و تحلیل ویژگی های سایت
- استفاده از روش های تحقیق کیفی: کتابخانه ای، مطالعات میدانی و تحلیل محتوا
- اتوهای اولیه طراحی
- انجام کرکسیونها برای انتخاب گزینه اصلی طرح
- تهیه مدارک ارائه طرح
- تهیه رساله نهایی
- پرزانته طرح نهایی

۵- روش ارزیابی :

- نتایج کار دانشجو در مرحله مطالعات و تهیه برنامه فیزیکی
- مطلوب بودن طرح معماری از کلیه ابعاد هنری و فنی و پاسخگویی به تمامی نیازهای مطرح شده در طرح
- ارائه کامل و مناسب طرح

۶- مشخصات استاد درس:

تجربه تدریس استاد در زمینه طراحی و مباحث نظری آموزشی و فرهنگی
تجربه اجرایی استاد در زمینه های آموزشی علاوه بر تسلط وی بر مباحث نظری
جامعیت استاد در حوزه معماری، فنی، هنری، تاریخی و مباحث نظری
سابقه استاد مربوطه حائز اهمیت است

۷- منابع و مراجع اصلی درس:

بسته به موضوع پایان نامه تعریف می شود.

